

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในกรุงเทพมหานคร

สุพรรณิการ์ มาศยคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2554

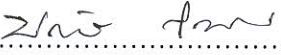
คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน
กรุงเทพมหานคร
สุพรรณิการ์ มาศยคง
คณะสถิติประยุกต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..... .....ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร. ปรีชา วิจิตรธรรมรส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)

รองศาสตราจารย์..... .....ประธานกรรมการ
(ดร. พาสิตชนัด ศิริพานิช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..... .....กรรมการ
(ดร. ปรีชา วิจิตรธรรมรส)

อาจารย์..... .....กรรมการ
(ดร. มณีภัทร์ ไทรเมฆ)

อาจารย์..... .....คณบดี
(ดร. เลอสรณ์ โบสุวรรณ)

กันยายน 2554

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสุพรรณิการ์ มาศยงค์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
ปีการศึกษา	2554

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 470 คน ซึ่งสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มสองขั้นแบบแบ่งชั้นภูมิ และสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบสมมติฐานด้วย F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่าเพศ จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นปัจจัยที่

(4)

ไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อายุ ระดับชั้น ระดับผลการเรียน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ABSTRACT

Title of Thesis	The Quality of Life in schools of Upper Secondary Students in Bangkok Area
Author	Miss Supannika Massayakong
Degree	Master of Science (Applied Statistics and Information Technology)
Year	2011

Objectives of the study were to determine the level of quality of life (QOL) in schools and to identify factors that affect QOL in schools of upper secondary students in Bangkok area. Data were collected using a questionnaire. The sample, i.e. 470 upper secondary students in the second semester of 2553, was selected applying the stratified two stage sampling. Descriptive statistics and F-test were used to analyze data. The study results can be summarized as follows.

The total score of QOL in schools of upper secondary students in Bangkok area was at moderate level. Considering each aspects of QOL, it was found that the relationship between students and friends in school was at good level, while the physical aspect, the emotional and psychological aspect, the relationship between students and teachers, and the academic knowledge were at moderated level. But the school environmental aspect was at bad level.

By using F – test, it showed that factors affect the QOL in schools of upper secondary students were age, class level, academic achievement level, people who live with students, marital status of parents and relationship between students and their parents. On the other hand, sex, amount of received money per day, occupation of parent, average monthly income of parent, size of school and the school educational area did not significantly affect the QOL in schools.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานครนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา วิจิตรธรรมรส ผู้ซึ่งเป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอน และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พาชิตชนัด ศิริพานิช และอาจารย์มณีนัทธ์ ไทรเมฆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ พิจารณา และตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการ เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง รวมทั้งขอขอบใจนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกท่านที่ กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอด ความรู้และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะสถิติประยุกต์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อน สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2552 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจ รวมทั้งการ ช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ และขอมอบความสำเร็จทั้งหมดจาก การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้มีพระคุณ ทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับชีวิตผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาการความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

นางสาวสุพรรณิการ มาศยคง

กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	6
2.2 คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน	9
2.3 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน	14
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	22
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 กรอบแนวคิดและวิธีการวิจัย	36
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	38
3.3 สมมติฐานการวิจัย	39
3.4 นิยามเชิงปฏิบัติการ	39
3.5 ประชากรและตัวอย่าง	40

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	43
3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.8 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการศึกษา	48
4.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนตัวอย่าง	48
4.2 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร	53
4.3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะ ของนักเรียนตัวอย่างและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
5.1 สรุปผลการศึกษา	81
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	84
5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก จดหมายขออนุญาตวิเคราะห์ตอบแบบสอบถาม	99
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	104
ประวัติผู้เขียน	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 พัฒนาการด้านจิตสังคมของวัยรุ่น	27
3.1 โรงเรียนที่สุ่มได้จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	41
3.2 ขนาดตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้น	42
3.3 ค่าความเชื่อมั่นของครอนบาคจำแนกตามภาพรวมและรายด้าน ของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน	46
4.1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียน	49
4.2 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา	51
4.3 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่แสดงสัมพันธภาพนักเรียนกับ ผู้ปกครองจำแนก ตามระดับการกระทำ	52
4.4 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานคร ด้านร่างกาย	53
4.5 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านอารมณ์และจิตใจ	54
4.6 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อมกายภาพในโรงเรียน	56
4.7 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ	57
4.8 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	58

- 4.9 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต 59
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน
- 4.10 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคุณภาพชีวิต 60
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน
- 4.11 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 61
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามเพศ
- 4.12 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 62
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามอายุ
- 4.13 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 63
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา
- 4.14 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 65
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียน
- 4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 66
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามจำนวนเงินที่ได้รับต่อวัน

- 4.16 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 68
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 โรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน
- 4.17 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 70
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสของผู้ปกครอง
- 4.18 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F 72
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง
- 4.19 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 73
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- 4.20 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 75
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดา
- 4.21 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 77
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดา
- 4.22 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 78
 สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
 ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

- 4.23 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t 79
สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต
ในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
เมื่อจำแนกตามสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
- 5.1 สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน 88
มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม
คุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงความต้องการพื้นฐาน 5 ระดับของ Maslow	8
2.2 ลักษณะการเกิดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน	15
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของประเทศไม่มี คุณภาพ ดังนั้นประเทศไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของคน โดยแนวคิดนี้เริ่ม นำมาใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นครั้งแรก มีการปรับแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประเทศโดยให้คนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาและใช้ เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ที่ทำให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้ง ปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เนื่องจากคนเป็นเป้าหมาย สุดท้ายที่ได้จะรับทั้งประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในทุกมิติให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความรู้และ ทักษะความสามารถ

คุณภาพชีวิตของประชากรเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ เพราะคนเป็นปัจจัยที่ สำคัญที่สุด และปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ก็มีสาเหตุมาจากคน การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีนั้นจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชน โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้คน มีศักยภาพสูงสุดคือการศึกษ การที่คนจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพของคน ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ” กล่าวคือ ประชากรที่มีความรู้ ความสามารถจะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544: 27) ซึ่งตรงกับความหมายของการศึกษาว่าเป็นเครื่องมือใน

การพัฒนามนุษย์ในทุกๆด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ความรู้ความสามารถและสติปัญญาของตนในการพัฒนาประเทศ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. 2551: 6) นอกจากนี้ ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553: 2) กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตบุคคล และสังคมให้มีคุณภาพ มีความเจริญงอกงาม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ การที่จะพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีหน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ ในสังคมเข้ามาดูแลรับผิดชอบ และสถาบันที่มีความสำคัญทางการศึกษาสถาบันหนึ่งคือโรงเรียน โรงเรียนเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษากับวัยเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพและความความสามารถของผู้เรียน ทำให้โรงเรียนต้องมีการจัดบริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ความต้องการพื้นฐานของเด็กในวัยเรียนประกอบด้วย ความต้องการในด้านพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่ในการดูแลให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมพัฒนาการเหล่านี้ กล่าวคือ โรงเรียนต้องส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์และการออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต และต้องจัดการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมล้อมรอบในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เป็นช่วงต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายๆ ด้านพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านในเวลาพร้อมๆกัน ถ้าเด็กสามารถปรับตัวได้สำเร็จก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี มีความทักษะ ความรู้ ความสามารถ และความพร้อมในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไป หากปรับตัวไม่สำเร็จก็เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ดังปรากฏข่าวบนหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการก่อเหตุทะเลาะวิวาท การรวมกลุ่มมั่วสุม การพกพาอาวุธในที่สาธารณะเป็นอันขาด ก่อความเดือดร้อนและสร้างปัญหาให้สังคมตามมาอีกมาก สุพัตรา สุภาพ (2545: 60) กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกะกะเกเร คึกคะนอง ของเด็ก และเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดพลาดของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ครู เพื่อน หรือแม้กระทั่งสังคม ดังนั้นวัยเด็กและเยาวชนของชาติจึงเป็นกลุ่มที่สังคมต้องให้การดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานคร

เป็นเมืองหลวง และเป็นศูนย์รวมความเจริญของประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ เทคโนโลยี และ วัฒนธรรม อีกทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศจึงทำให้ มีอัตราการแข่งขันที่สูง คนในสังคมมีการดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเร่งรีบเพื่อแข่งขันกับเวลา ทำให้ ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต โดยไม่รู้ตัว เนื่องจากไม่ได้รับคำชี้แนะ จากผู้ปกครอง ซึ่งมีหน้าที่อบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่นกับบุตรหลาน หาก เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ จะทำให้เด็กรู้สึกที่ตนเองได้รับความรัก ความอบอุ่นและความไว้วางใจ เมื่อเกิดปัญหาเด็กจะกล้าที่จะมาปรึกษาปัญหาต่างๆกับผู้ปกครอง ต่างกับเด็กที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ทำให้เด็กต้องแก้ปัญหาต่างๆด้วย ตัวเอง หรือปรึกษากับเพื่อน ดังจะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อ พัฒนาการทางบุคลิกภาพ การแสดงออก การวางตัว และเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตของใน สังคมของเด็กต่อไปในอนาคต สุเทพ สุวีรางกูร (2551:49) กล่าวว่าเพื่อให้เด็กและเยาวชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีเจริญเติบโตไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม สามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนา ประเทศได้ในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาในการเลี้ยงดูและ อบรมเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครว่ามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนเป็นอย่างไร และนักเรียนที่มี คุณลักษณะแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่ และปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ นักเรียนมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางไปในการ วางแผน ส่งเสริม และปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียน รวมถึงเป็นแนวทางในการ จัดการสิ่งแวดล้อมและบริการต่างๆให้แก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็น เยาวชนที่มีคุณภาพและเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้าน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครนำผลการศึกษาไปแนวทางไปในการวางแผน ส่งเสริม และปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมและบริการต่างๆ ให้แก่นักเรียน

2. มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหาที่ศึกษา ดังนี้

1.4.1.1 คุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียน จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

1.4.1.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1.4.1.3 คุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยนำแนวคิดของจุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540: 4) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยแบ่งเป็น 6 ด้าน และผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในให้เหมาะสมกับขอบเขตที่ต้องการศึกษา โดยจะแบ่งคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านร่างกาย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้เพื่อเป็นการพัฒนาด้านร่างกาย เช่น อาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน สะอาด อร่อย น้ำดื่มที่สะอาด การออกกำลังกาย บริการตรวจสุขภาพ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกถึงความสมบูรณ์และแข็งแรงของร่างกาย

2) ด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกและสภาพจิตใจของนักเรียน และหมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาด้านจิตใจของนักเรียน เช่น การฝึกนั่งสมาธิ การเข้าค่ายปฏิบัติธรรม

3) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงถึงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ทั้งด้านอาคารเรียน ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องสมุด เป็นต้น

4) ด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ และความรู้ความสามารถในการเรียน

5) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู

6) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม พ.ศ. 2554

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
- 2.2 คุณภาพชีวิตในโรงเรียน
- 2.3 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

ได้มีการทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและมีผู้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้หลายมุมมอง ดังเช่นในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชีพและด้านจิตใจ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับ กระบวนการท่องเที่ยวและกีฬา(2552:9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีพัฒนาการทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่ความสุข ความสำเร็จในชีวิต เท่าที่บุคคลพึงกระทำได้ในระดับที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ ปลุก พรหมรัตน์ (2545) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับของชีวิตที่ดี มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ กล่าวคือมีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัย ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้พักผ่อน มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

ความรู้สึกถึงความสำเร็จใช้ชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นภาระ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รวมถึงสามารถแก้ปัญหาเพื่อดำเนินชีวิตต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิพร บุญส่ง (2549) และ ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะชีวิตของมนุษย์ที่มีสภาพสมบูรณ์มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการได้รับการตอบสนองของความต้องการของตน ทั้งทางกายภาพและจิตภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่างๆ โดยใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่

กล่าวโดยสรุป คุณภาพชีวิตหมายถึง การดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมของมนุษย์ ตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในสังคม โดยตอบสนองสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเพียงพอ จนก่อให้เกิดความสุขตลอดจนการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

ทฤษฎีที่ถูกกล่าวถึงในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต คือ ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของเอเบราแฮม มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และได้นำความต้องการเหล่านั้นมาจัดเรียงเป็นลำดับขั้น จากต่ำสุดไปสู่สูงสุดทั้งหมด 7 ขั้น แต่เมื่อกล่าวโดยทั่วไปจะกล่าวเพียง 5 ขั้นเท่านั้น มาสโลว์ได้อธิบายถึงลักษณะความต้องการในแต่ละขั้นไว้ดังนี้ จากภาพที่ 2.1

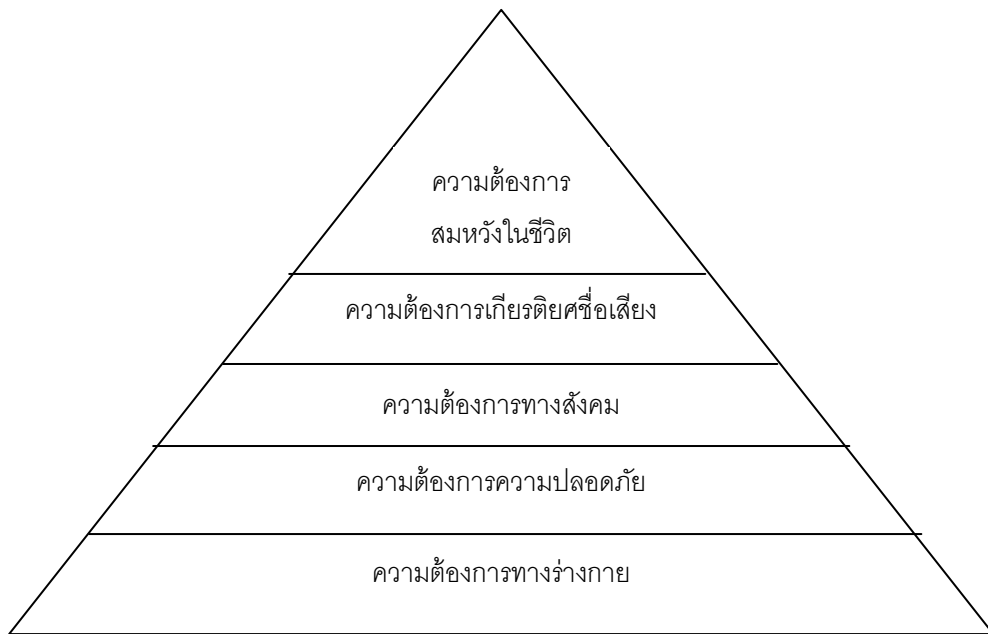
2.1.2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้น อันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อนหลับนอน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้จะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจก่อนความต้องการในระดับสูง

2.1.2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากความต้องการในระดับที่ 1 ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว และมีความรู้สึกอิสระไม่ต้องเป็นห่วงกังวลกับความต้องการทางด้านร่างกายอีกต่อไป ความต้องการความปลอดภัยจึงเกิดขึ้นความต้องการนี้จะเห็นได้ชัดในเด็กเล็ก ซึ่งต้องการความปลอดภัยจากพ่อแม่

2.1.2.3 ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Social Need) เป็นความต้องการที่จะมีความรักความผูกพันกับผู้อื่น เช่น ความรักจากเพื่อน เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว หรือคนรัก เป็นต้น ซึ่งความรักดังกล่าวนี้มีความหมายรวมถึงทั้งการให้และการรับความรักด้วย

2.1.2.4 ความต้องการความภูมิใจในตนเอง (Esteem Needs) ไม่ว่าจะเป็
 เกียรติยศ ชื่อเสียง และตำแหน่งหน้าที่ เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่า
 ตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้
 มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ และมีศักดิ์ศรีด้วย

2.1.2.5 ความต้องการความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Self-Actualization Needs)
 ไม่ว่าจะเป็ สมหวัง ความสำเร็จในชีวิตได้ด้วยตนเอง เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก
 ของตนเองว่าตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยก
 ย่องตนว่าเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ และมีศักดิ์ศรีด้วย

ภาพที่ 2.1 แสดงความต้องการพื้นฐาน 5 ระดับของ Maslow

แหล่งที่มา: พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2551: 150.

เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้ปกครองหรือ
 หน่วยงานทางการศึกษาอาจจะทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และ
 ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็ก

2.1.3 ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

สุทธิพร บุญส่ง (2549: 5) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิตว่าสังคมที่คนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดี เชื่อได้ว่าผู้คนในสังคมจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีคุณธรรมและจริยธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวม สังคมนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้า หากสังคมใด คนส่วนใหญ่ด้อยคุณภาพ แม้ว่าสังคมนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ไม่อาจทำให้สังคมนั้นเจริญและพัฒนาให้ทันหรือเท่าเทียมกับสังคมที่มีคนที่มีคุณภาพได้

ดังนั้นจะเห็นว่าคุณภาพชีวิตมีความสำคัญต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ทุกคนจึงควรรู้จักและเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตให้ถูกต้องและช่วยกันพัฒนาปรับปรุงตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพ และชีวิตที่ดีร่วมกันได้ในที่สุด

2.2 คุณภาพชีวิตในโรงเรียน

2.2.1 ความหมายของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน

จากการศึกษาความหมายของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน พบว่า ยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายหรือคำนิยามไว้อย่างชัดเจน แต่มีผู้ให้ความหมายกว้างๆไว้ดังนี้

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540: 4) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตนักเรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ได้รับการต่างๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้เด็ก มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สมบูรณ์ และมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ หอมหวน (2546: 6) ที่กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน หมายถึง คุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้ มีความพึงพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย สุขภาพ มีสาธารณูปโภคที่ดี เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

พิศมัย เครือซารี (2544: 4) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุพจน์ แฉล้มเขต (2546: 6) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรม ความรู้สึก และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อครู โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อนักเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การปรับตัวในสังคม และซึ่งสอดคล้องกับ กนกวรรณ

ทองดำลิ่ง (2552: 30) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกพอใจ หรือความรู้สึกทางบวกของนักเรียน ในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียน

นอกจากนี้คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลวัยรุ่นอายุ 13-18 ปี (2535: 10) ได้มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นไว้ดังนี้

2.2.1.1 มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีการพัฒนาการเจริญเติบโตสมเพศ สมวัย ร่างกายแข็งแรง มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ความสะอาดของตนเองและสิ่งแวดล้อม มีนิสัยการบริโภคที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงสิ่งอบายมุขและสิ่งเสพติดต่างๆ รวมทั้งรู้จักควบคุมตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

2.2.1.2 มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักความจริง มีโลกทัศน์กว้าง รู้จักการปรับตัวและวางตัวได้อย่างเหมาะสม รู้จักการคิดวิเคราะห์ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2.2.1.3 มีคุณธรรมและมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร รู้จักคิดชอบ ทำชอบ สามารถแยกแยะ ถูกผิดชั่วดีได้ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นคนมีคุณธรรมและน้ำใจ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

2.2.1.4 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

2.2.1.5 รักประเทศไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รัก และภูมิใจในท้องถิ่นของตน สนใจที่จะทำประโยชน์เพื่อท้องถิ่น มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีความเข้าใจวัฒนธรรม และมีทักษะด้านการต่างประเทศ

2.2.1.6 รู้จักการพึ่งตนเอง มีความรู้ความสามารถมีทักษะที่จะช่วยให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีนิสัยรักการทำงาน มีความขยัน อดทน ประณีต ประหยัด รู้จักคุณค่าของเงินและเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ และรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

2.2.2 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน

มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์ สุนทรวิภาต (2540: 4) ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนของนักเรียนว่าประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ ความเจริญเติบโตของร่างกาย การรับประทานอาหารที่ดีมีคุณภาพ การได้ออกกำลังกาย การได้อยู่ในโรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีความปลอดภัย
- 2) ด้านวิชาการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ การได้แสดงออกทางวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) ด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ การมีสุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรม ได้บำเพ็ญประโยชน์ตลอดจนได้รับการยอมรับ
- 4) ด้านสังคม ได้แก่ การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างความสัมพันธ์กับคนที่อยู่รอบๆตัวเด็ก และการได้รับการช่วยเหลือจากสังคม
- 5) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อันได้แก่ บริการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้ เช่น บริการห้องสมุด ห้องน้ำห้องส้วม บริการสหกรณ์ ศูนย์การศึกษา ฯลฯ

Epstein and McPartland (1976 อ้างถึงใน สุพจน์ แฉล้มเขต, 2446: 6) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนว่าประกอบด้วย 3 มิติย่อย ได้แก่

- 1) ความพอใจในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ในโรงเรียนทั้งทางสังคมและการจัดการต่างๆ ในโรงเรียน
- 2) ความมุ่งมั่นในการเรียน หมายถึง ความตั้งใจรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการต่างๆ ที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำในห้องเรียน และ
- 3) ปฏิกริยาต่อครู หมายถึง พฤติกรรมและเจตคติของนักเรียนที่แสดงออกต่อครู

เบญจวรรณ หอมหวาน (2546: 6) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไว้ 9 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านการเรียน หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้และประเมินตนเองเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ และความรู้ความสามารถในการเรียน
- 2) ด้านความพอใจในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ในโรงเรียนรวมทั้งการจัดการต่างๆ ในโรงเรียน

3) ด้านความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ หมายถึง ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ทั้งด้านการสงเคราะห์ในด้านอาหาร เครื่องใช้ส่วนตัว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา การจัดที่พักอาศัย หรือสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

4) ด้านความเครียด หมายถึง ภาวะที่ร่างกายและจิตใจของนักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งทีมาจากภายใน หรือภายนอกร่างกายที่คุกคามขัดขวางความต้องการของตนเอง

5) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้และประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเองที่แสดงออกต่อเพื่อน ครู และบุคลากรแวดล้อม

6) ด้านความรู้สึกต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่รักเรียนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือความกังวล

7) ด้านบุรณาการทางสังคม หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้ และประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

8) ด้านนันทนาการ หมายถึง สภาพที่นักเรียนรับรู้และประเมินตนเองเกี่ยวกับโอกาสหรือพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาว่าง เช่น การเล่นดนตรี กีฬา การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุขในด้านที่พึงประสงค์ของสังคม

9) ด้านสุขภาพ หมายถึง การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของนักเรียนซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อนซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ Campbell and Rogers (1976 อ้างถึงใน กนกวรรณ ทองดำลิ่ง, 2552: 22) ได้เสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร และสถานที่อยู่อาศัย

2) ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของครอบครัว

3) ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิตหวัง และความคับข้องใจในชีวิต

2.2.3 บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก เพื่อเตรียมเยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกของสังคม กล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้ ตลอดจนสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้สามารถกำหนดบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ดังนี้

2.2.3.1 ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย โรงเรียนควรให้ความดูแลเอาใจใส่ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และภาวะโภชนาการของเด็ก และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีร่างกายที่แข็งแรงมีสุขภาพอนามัยดี เจริญเติบโตได้สมวัย

2.2.3.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ โรงเรียนควรส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์สดชื่น แจ่มใส พยายามลดหรือขจัดอารมณ์ที่ไม่ดี ชุนมัวให้หมดสิ้นไป หากเด็กมีอารมณ์คับข้องใจ เพราะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอยและไม่อยากเรียน โรงเรียนจึงต้องทำการขจัดอุปสรรคนั้น โดยต้องคำนึงถึงการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่เด็ก เช่น ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนเรียน เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวและลดความเครียดหรือวิตกกังวลลงได้

2.2.3.3 ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม โรงเรียนเป็นสถาบันที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ทางสังคม เด็กจะสามารถปรับตัวเข้ากับครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้เพียงไรนอกจากจะขึ้นอยู่กับกรอบมเด็ยดูทางบ้านแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

2.2.3.4 ส่งเสริมทางสติปัญญา โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญมาก เด็กจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากที่สุด โรงเรียนจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหา วิธีการสอน ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางสติปัญญาได้อย่างดีที่สุด

2.2.4 ความต้องการพื้นฐานของเด็กในวัยเรียน

เด็กในวัยเรียนเป็นช่วงที่กำลังเจริญเติบโต เป็นหน้าที่ของทางบ้านคือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการดูแลเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน และในขณะเดียวกัน เมื่อเด็กมาโรงเรียน เด็กจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากทางโรงเรียน เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นในการพัฒนาเด็กโรงเรียน ต้องเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กในด้านต่างๆ ดังนี้

2.2.4.1 ด้านร่างกาย คือ เด็กต้องได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์และเพียงพอ กับความต้องการของร่างกาย มีสารอาหารครบ 5 หมู่ และมีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ภาชนะใส่อาหาร จะต้องมีความสะอาดเพียงพอ รวมทั้งการได้เล่นและได้ออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายได้เคลื่อนไหว และพักผ่อน เด็กต้องอยู่ในที่ถูกละักษณะ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีอันตราย ได้อยู่ใน อุณหภูมิที่พอเหมาะ

2.2.4.2 ด้านอารมณ์และจิตใจ เด็กต้องได้รับการอบรมสั่งสอน ได้รับความรัก ความอบอุ่น ไม่ว่าจะเป็นครูหรือเพื่อน ซึ่งถ้าเด็กสามารถเข้ากับเพื่อนได้ ก็จะทำให้เด็กมีชีวิตได้อย่างมีความสุข และนอกจากนี้ยังต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องการประสบความสำเร็จ ซึ่งมีส่วน ทำให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี มีอารมณ์ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส แต่ถ้าเด็กมีปัญหาในด้านนี้ควร จะต้องได้รับการช่วยเหลือหรือแนะนำสิ่งต่างๆและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนดีขึ้นและ ให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้

2.2.4.3 ด้านสังคม เด็กต้องมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อ เป็นการสร้างสัมพันธ์กับครู และเพื่อน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม และ รู้จักปรับตัว

2.2.4.4 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ ใน โรงเรียน หรือบริการต่างๆ ให้สอดคล้องหรือสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็ก ซึ่งมีผลต่อ พัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กด้วย

2.2.4.5 ด้านวิชาการ ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่ ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็นทั้งผู้สอน ผู้อบรม ปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ให้กับเด็ก

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการสร้างคุณลักษณะของมนุษย์ และเป็นสถานที่ในการอบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติที่นำไปสู่การ

ดำรงชีวิตในอนาคต รวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมให้เกิดความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นการผสมผสานกันระหว่างหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชาที่เรียน ครู ภาวะเรียบร้อยบังคับ การปกครอง และเพื่อนร่วมชั้นเรียนและร่วมโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ทั้งในด้านการพัฒนาความคิด การสร้างเสริมประสบการณ์ การปรับตัว และบุคลิกภาพ ให้สอดคล้องกับสภาพและการดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นอย่างดีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน เพราะโรงเรียนที่สถานที่รวมผู้เรียนซึ่งมาจากหลายที่มารวมกัน โรงเรียนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี จะส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเกิดขึ้นจากคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน หมายถึง

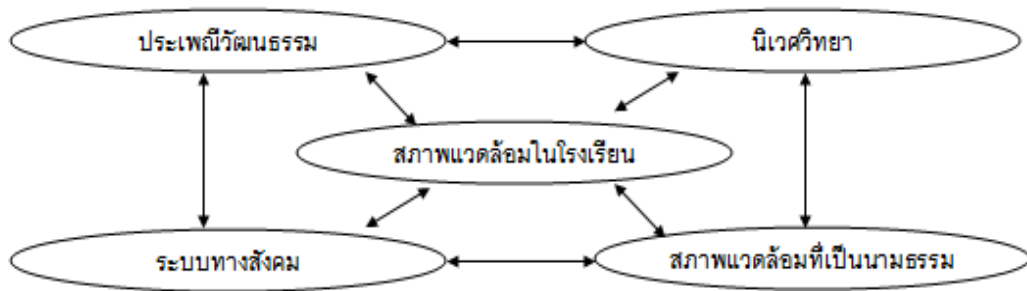
2.3.1 ด้านนิเวศวิทยา (Ecology) หมายถึง คุณลักษณะด้านกายภาพที่มีอยู่ในโรงเรียนและชั้นเรียน เช่น ขนาดของโรงเรียน ขนาดของห้องเรียน อายุ และลักษณะของอาคารเรียน รวมถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในอาคารเรียนและโรงเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และการจัดห้องเรียน

2.3.2 ด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Milieu) หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่และเกิดขึ้นในโรงเรียน รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ความพึงพอใจในงานที่ได้รับผิดชอบ ขวัญและกำลังใจ คุณภาพของหลักสูตร บุคลิกภาพของผู้บริหาร บุคลิกภาพของครู การเปลี่ยนงานของครูและกลุ่มเพื่อน

2.3.3 ด้านระบบทางสังคม (Social System) หมายถึง คุณลักษณะของระบบการการจัดการองค์กร โครงสร้างของการบริหารองค์กร การบริหารโรงเรียน รูปแบบการสื่อสาร การตัดสินใจ และโครงการฝึกอบรม

2.3.4 ด้านประเพณีวัฒนธรรม (Culture) หมายถึง คุณลักษณะของค่านิยม ความเชื่อปทัศฐาน และเจตคติที่มีอยู่ของบุคคลในโรงเรียนหรือองค์กร

ความสัมพันธ์ทั้งภายในและระหว่างคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านจะส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศขึ้นภายในโรงเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการควบคุมบรรยากาศของโรงเรียนและทำให้โรงเรียนเกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการศึกษาล่าเรียน ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ลักษณะการเกิดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

แหล่งที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 17.

2.3.1 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ องค์ประกอบด้านกายภาพ องค์ประกอบด้านจิตภาพ และองค์ประกอบด้านสังคม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบส่งผลต่อการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ครบถ้วน

2.3.1.1 องค์ประกอบทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การสอนต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านกายภาพ จะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

1) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่างๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น

(1) ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ห้อง พื้นห้อง ผนัง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น

(2) แสงสว่าง ได้แก่แสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ ซึ่งเป็นแสงจากหลอดไฟประดิษฐ์

(3) เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงการสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่พอเหมาะ

(4) อุณหภูมิ ได้แก่ ระดับความชื้นของอากาศ การถ่ายเทของอากาศ การระบายอากาศโดยธรรมชาติและการ ระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่พัดลม เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น แหล่งวิทยุบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม ต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับ การเรียน และการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากในห้องเรียน

2.3.1.2 องค์ประกอบทางด้านจิตภาพ ได้แก่สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ ความรู้สึกจิตใจ เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบคือ

1) องค์ประกอบด้านนักเรียน

(1) บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความสัมพันธ์ และอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ การ ร่วมกิจกรรม การเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ การสมาคม ภายในกลุ่ม ความมีระเบียบในการทำงาน ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

(2) ระดับสติปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนมี ความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

(3) สถานภาพทางครอบครัว จากงานวิจัยพบว่า พื้นฐานทาง ครอบครัวจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ พบว่า อาชีพและรายได้ของบิดามารดามี ความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง จะส่งผลทางตรงกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการ จัดการศึกษาควรคำนึงถึงในส่วนนี้ด้วย หากพบว่านักเรียน มา จากสภาพครอบครัวอย่างไรแล้ว ก็จะได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสม เช่น การ จัดหาทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีกำลังใจที่จะ ศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น

2) องค์ประกอบด้านผู้สอน

(1) บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอนบุคลิกภาพและ พฤติกรรมของผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ของนักเรียน จากงานวิจัยพบว่า

บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูที่นักเรียนต้องการ ได้แก่ อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ดูด่า นักเรียนโดยไม่มีเหตุผล พุดจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่หยาบคาย ไม่ดื่มสุรา ยาเสพติด และเล่นการพนัน

(2) ความรู้และประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า วุฒิครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิสูงกว่า ย่อมจะผ่านกระบวนการและเทคนิควิธีการสอน และวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำและยิ่งถ้าหากว่าได้สอนตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่ได้เรียนมาด้วยแล้วจะทำให้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

(3) เทคนิคการสอน การสอนของครูเริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอน การดำเนินการสอนและการประเมินผล จากงานวิจัยพบว่า การวางแผนการสอนเป็นตั้งแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากครูผู้สอนมีการวางแผน การสอนที่ดี จะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

2.3.1.3 องค์ประกอบทางด้านสังคม ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึงกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของ สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

1) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน จากงานวิจัยพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) การสร้างแรงจูงใจ หากนักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น แรงจูงใจจะมีทั้งภายนอกและ ภายใน สำหรับแรงจูงใจภายนอกนั้นผู้สอนสามารถกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถ แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ต้องการได้

3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความ สัมพันธ์ ที่มีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์และการให้ความสนับสนุน ร่วมมือกันส่วนบุคคล ในชั้นเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากเราสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความ สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียนการสอน

2.3.2 แนวการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสามารถจัดได้ 3 ลักษณะ คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

ลักษณะที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ครุภัณฑ์ วัสดุต่างๆ สิ่งซึ่งวัดแสดงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่นและความสวยงาม ความเป็นระเบียบและความสะอาด การจัดและสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้นๆ ที่จะสร้างขึ้น

ลักษณะที่ 2 สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ได้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่น่าเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว สามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความเป็นกันเอง การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่ม และการส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ลักษณะที่ 3 สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใดๆ ภายในขอบเขตของโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือของบุคลากร สังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ลักษณะของการบริหารและการจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี เริ่มจากการกำหนดนโยบายควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัจจุบันมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและการพัฒนางานของโรงเรียน การมอบหมายหรือสั่งการตามสายงานบังคับบัญชาควรมีความชัดเจนและเหมาะสมกับความสามารถ มีการยกย่อง ชมเชย สร้างขวัญกำลังใจ และการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ

นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุจับต้องได้ สัมผัสได้ โดยสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ จากการดำเนินงานของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1) พื้นที่และบริเวณโรงเรียน ต้องมีพื้นที่เพียงพอแก่การใช้ประโยชน์ต่างๆ ไม่เป็นหลุม เป็นบ่อ รับแสงสว่างจากธรรมชาติได้มาก มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับให้เกิดความสวยงาม และมีรั้วโดยรอบ

2) อาคารเรียนและสิ่งก่อสร้าง ตัวอาคารเรียนควรหันหน้าอาคารไปทางทิศที่รับลมได้สะดวก แสงแดดหรือฝนไม่รบกวนมากนัก ภายในห้องเรียนควรใช้สีเย็นตาตกแต่งด้วยรูปภาพให้สวยงามอยู่เสมอ สำหรับอาคารประกอบ เช่น อาคารเอนกประสงค์ โรงอาหาร จะต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นสำคัญ อากาศถ่ายเทได้ดี

3) ห้องเรียนและเครื่องใช้ในห้องเรียน การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ไม่ควรจัดแบบติดกับพื้นห้องเรียนตายตัวต้องให้สามารถเคลื่อนที่ได้ และมีความเหมาะสมต่อการจัดกลุ่มหรือต้องการใช้ห้องเรียนเพื่อประโยชน์อย่างอื่น การจัดแถวของโต๊ะเรียนต้องจัดให้มีช่องว่างแถวเพียงพอที่จะเดินผ่านไปโดยสะดวก

4) การถ่ายเทอากาศและแสงสว่าง ห้องเรียนต้องไม่มีความร้อน ความชื้น และกลิ่น ถ้าห้องเรียนมีการระบายอากาศไม่ดีพอจะทำให้ร้อนอบอ้าว มีกลิ่นไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่กระปรี้กระเปร่า และอาจทำให้เกิดการติดต่อยของโรคได้โดยง่าย ต้องจัดให้มีช่องลม หน้าต่าง ประตู และมีพื้นที่สำหรับถ่ายเทอากาศอย่างเพียงพอ ตัวอาคารเรียนไม่ควรตั้งอยู่ในที่ที่มีสิ่งกีดขวางทางลม ห้องเรียนควรมีแสงสว่างเพียงพอแก่การเรียนการสอน หากแสงสว่างน้อยหรือมากเกินไปจะทำให้เกิดผลเสียแก่สายตา โดยจัดให้มีค่าความเข้มของแสงประมาณ 30 ฟุตแรงเทียน ส่วนห้องเรียนที่ใช้ทำการฝีมือหรืองานอื่นที่ใช้สายตามากๆ ควรมีความเข้มของแสง 50 ฟุตแรงเทียนขึ้นไป

5) เสียง ห้องเรียนที่ดีต้องออกแบบให้สามารถป้องกันเสียงรบกวนได้ ถ้ามีเสียงดังมากเกินไปดังลัดลอดเข้ามาในห้องเรียนจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน นักเรียนจะขาดสมาธิ ฟังครูสอนไม่ได้ยิน ระดับความดังของเสียงภายนอกอาคารเรียนไม่ควรเกิน 70 เดซิเบล ภายในห้องเรียนไม่ควรมีระดับความดังของเสียงรบกวนเกินกว่า 35-40 เดซิเบล

6) ห้องพยาบาล ทุกโรงเรียนต้องจัดให้มีห้องพยาบาลเพื่อดำเนินงานด้านสุขภาพของนักเรียน ควรจัดห้องพยาบาลไว้ชั้นล่างของอาคารเรียนเพื่อให้นักเรียนใช้ได้สะดวก และภายในห้องพยาบาล ต้องจัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฐมพยาบาลอย่างครบครัน

7) โรงอาหาร ควรจัดให้มีโรงอาหารหรือที่สำหรับให้นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันจะช่วยฝึกหัดให้นักเรียนได้รู้จักระเบียบ ทักษะคิด และสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร โรงอาหารต้องมีโต๊ะและที่นั่งเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดเพียงพอ มีภาชนะสำหรับรองรับเศษอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ไม้รั้วไม้ซีเมนต์ และต้องมีความสะอาดอยู่เสมอรวมทั้งจัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงอาหารตลอดเวลา

8) โรงครัว เป็นสถานที่ใช้ประกอบหรือปรุงอาหาร โรงเรียนควรจัดพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน พื้นที่ห้องครัวต้องทำด้วยวัสดุไม่ดูดซึมน้ำ ต้องใส่มุ้งลวดตาข่ายประตูหน้าต่างป้องกันแมลงวันและหนูเข้ามาในห้องครัว ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบการถ่ายเทอากาศได้ดี มีระบบระบายน้ำทิ้ง มีถึงขยะสำหรับเก็บเศษอาหารและขยะชนิดอื่นๆ อย่างเพียงพอ มีที่เก็บอาหารสดและอาหารแห้ง และมีน้ำใช้สำหรับการประกอบหรือปรุงอาหารที่สะอาดและมีคุณภาพดีเพียงพอ

9) สนาม โรงเรียนควรจัดให้มีสนามทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก โดยสนามใหญ่ควรอยู่ด้านหน้าโรงเรียน เพื่อใช้เป็นที่สำหรับสอนวิชาพลศึกษาและออกกำลังกายประเภทที่ต้องการเนื้อที่มาก เช่น ฟุตบอล รักบี้ กายบริหาร เป็นต้น ส่วนด้านข้างและพื้นที่ว่างข้างๆ อาคารเรียน ควรจัดเป็นสนามขนาดเล็กๆ เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมที่ต้องการเนื้อที่ไม่มากนัก ซึ่งสนามเล็กนั้นควรจัดให้สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักเรียนได้ด้วย สภาพของสนามควรเป็นพื้นที่ราบเรียบไม่มีหลุมหรือบ่อ มีการปลูกหญ้าและดูแลรักษาเป็นอย่างดี ริมขอบสนามควรปลูกต้นไม้ใหญ่ให้เกิดร่มเงาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียนและเกิดทัศนียภาพสวยงามแก่สถานที่ควรจัดที่นั่งพักม้าหินและซุ้มเถาไม้เลื้อยไว้ให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นที่พักผ่อน บริเวณริมสระน้ำควรจัดน้ำสะอาดดื่มและอ่างล้างมือไว้ตามความจำเป็น ต้องจัดให้มีถังขยะไว้ตามริมสนามเป็นระยะๆ เพื่อความสะดวกในการเก็บและรักษาความสะอาดของสนาม

10) น้ำดื่ม น้ำใช้ ทุกโรงเรียนต้องจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค และมีปริมาณพอเพียงกับจำนวนนักเรียนแต่ละวัน

11) ส้วมและปัสสาวะ โรงเรียนต้องจัดส้วมที่ถูกต้องลักษณะให้นักเรียนใช้อย่างเพียงพอ โรงเรียนสหศึกษาต้องจัดให้มีส้วมสำหรับนักเรียนหญิงและชายแยกกันเพื่อให้นักเรียนใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนชายต้องจัดทำที่ปัสสาวะให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนด้วย

12) การกำจัดขยะมูลฝอย ขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีอยู่ 2 ชนิด คือ ขยะแห้งและขยะสดหรือขยะเปียก จำเป็นต้องได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดให้หมดไปอย่างถูกต้อง มิฉะนั้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและเชื้อโรค ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดความสวยงามไม่น่าดู และจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียนและประชาชนในชุมชน โรงเรียนต้องจัดถังขยะไว้ตามที่ต่างๆ ตามความเหมาะสมและสะดวกต่อการทิ้งขยะของนักเรียน ต้องจัดถังขยะให้มีขนาดที่เหมาะสมและมีจำนวนมากพอ ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมีถังขยะสำหรับใส่กระดาษหรือขยะแห้งด้วย

13) การกำจัดน้ำโสโครก โรงเรียนต้องจัดทำรางน้ำไว้เพื่อระบายน้ำฝนออกนอกบริเวณโรงเรียนโดยต่อรางน้ำฝนลงสู่ท่อน้ำโสโครกสาธารณะ ถ้าไม่มีระบบท่อน้ำสาธารณะใน

บริเวณใกล้เคียงต้องจัดการระบายน้ำฝนลงสู่ที่ลุ่มหรือแหล่งน้ำ ส่วนการกำจัดน้ำทิ้งหรือน้ำโสโครกที่มีสารละลายและความสกปรกต่างๆ ประปนอยู่ ต้องมีระบบรวบรวมน้ำทิ้ง โดยจัดทำเป็นท่อน้ำทิ้งหรือรางน้ำโสโครกเฉพาะของโรงเรียนเพื่อระบายน้ำทิ้งลงสู่ที่รับน้ำโสโครก ถ้าไม่มีท่อระบายน้ำโสโครกสาธารณะต้องระบายน้ำทิ้งดังกล่าวไปยังแหล่งกำจัดน้ำโสโครกที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

14) การรักษาความสะอาดและการดูแลรักษา สิ่งที่โรงเรียนต้องดูแลรักษาให้สะอาดอยู่เป็นประจำ คือ บริเวณโรงเรียนและสนาม ห้องเรียนและอาคารเรียน อุปกรณ์และเครื่องใช้ในการเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้หนังสือ ฯลฯ เครื่องสุขภัณฑ์ต่างๆ เช่น ที่เก็บน้ำห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ อ่างน้ำพุ ถังขยะฯ โรงอาหารและโรงครัว เรือนนอน และหอพัก (ถ้ามี) ท่อน้ำโสโครกหรือรางระบายน้ำ และทางเดินเท้าภายในบริเวณโรงเรียน

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

2.4.1 ความหมายของวัยรุ่น

Jary and Jary and Marshall (อ้างถึงในสุเทพ สุวีรางกูร, 2551: 12) กล่าวว่า วัยรุ่น (Adolescence or Teenager) คือ วัยแตกเนื้อหนุ่มสาวหรือคนรุ่นหนุ่มสาว เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางร่างกายเป็นสำคัญหรือผู้มีอายุระหว่าง 13-19 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551:3) ได้กล่าวว่า วัยรุ่น (adolescents) เป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นว่าเป็นบุคคลในช่วงอายุระหว่าง 10-19 ปี และมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ คือ

- 1) มีพัฒนาการด้านร่างกายโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านอวัยวะเพศ จนมีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์
- 2) มีพัฒนาการด้านจิตใจ ซึ่งเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่
- 3) มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเปลี่ยนจากการพึ่งพาครอบครัวมาเป็นการประกอบอาชีพเพื่อมีรายได้เลี้ยงดูตนเอง หรือมีสิทธิทางกฎหมาย เช่น ในประเทศไทยกำหนดให้บุคคลอายุ 18 ปี ขึ้นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ เป็นต้น

2.4.2 การแบ่งช่วงของวัยรุ่น

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2529) กล่าวว่า นักจิตวิทยาแบ่งช่วงของวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

1) ระยะวัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (Puberty)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 11-13 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี เป็นวัยที่ร่างกายของเด็กมีการพัฒนามาก เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพัฒนาการด้านเพศจะมีรวดเร็วมาก ในเพศหญิงจะเห็นได้ชัดจากการมีประจำเดือนครั้งแรก สำหรับชายจะมีปรากฏเฉพาะสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น มีเสียงแตกห้าวขึ้น ส่วนพัฒนาการด้านความคิดอ่านและความรู้สึกนั้น วัยรุ่นช่วงนี้ยังคิดว่าตนเป็นเด็กอยู่

2) ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี และ เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี การเจริญเติบโตทางร่างกายของวัยรุ่นในระยะนี้ก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และจะสิ้นสุดลงเมื่อถึงวุฒิภาวะ และการพัฒนาทางสติปัญญา ก็จะพัฒนาตามการพัฒนาทางร่างกายไปเรื่อยๆ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม

3) ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16-20 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 18-21 ปี วัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่พัฒนาทางร่างกายและจิตใจพัฒนามาจนถึงขั้นสูงสุด พัฒนาทางร่างกายจะคงที่ แต่พัฒนาการทางสติปัญญาจะดำเนินต่อไป โดยเฉพาะด้านความคิดและปรัชญาชีวิต สุขุม จันทน์เอม (2520) กล่าวว่า เด็กในวัยนี้จะสร้างเอกลักษณ์ความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามแก้ปัญหาชีวิตของตัวเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวมากนัก

2.4.3 ความต้องการของวัยรุ่น

สุพัตรา สุภาพ (2545: 70) อธิบายว่า ความต้องการของวัยรุ่นนั้นจะขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือ และโดยส่วนใหญ่มักจะยึดตามค่านิยมของกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย ดังนั้นกลุ่มจึงมีอิทธิพลมากกับความต้องการของวัยรุ่น ในทัศนะของนักสังคมวิทยาชาวไทยกล่าวถึงความต้องการของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วยความต้องการ ดังนี้

1) ต้องการความรัก ไม่ว่าจะเป็นความรักของพ่อแม่ญาติพี่น้อง รักเพื่อน รักพวกพ้อง ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการให้เพื่อนรัก รักตัวเอง อยากดี อยากประสบความสำเร็จ รักเพื่อนต่างเพศ เป็นความรักแบบหนุ่มสาว ฯลฯ

2) ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยส่วนมากจะออกมาในรูปแบบของกิจกรรมกีฬาหรือบันเทิง

3) ต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการจะรุนแรงมากในวัยนี้ เพราะเป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ จึงต้องการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นจึงไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เข้ามาก้าวร้าวหรือยุ่งกับชีวิตของตน ไม่ชอบให้ใครมาสั่งสอนตักเตือน หรือให้ความช่วยเหลือเด็กบางคนจึงแอบทำอะไรตอนผู้ใหญ่ไม่เห็น

4) ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียง วัยนี้เป็นวัยที่ต้องการให้สังคมยอมรับหรือยกย่อง ชมเชยหรืออยากเด่นอยากดัง เช่น อยากเป็นนักกีฬาที่เก่ง อยากเป็นดารา เป็นต้น หรืออยากแสดงออกมาในแง่การเทิดทูนนักกีฬา ศิลปิน ดารานักร้องนักแสดง หรือก็รวมกลุ่มตั้งชมรม เพื่อแสดงให้สังคมเห็นว่าเขาได้พยายามทำดีที่สุดแล้ว

5) มีอุดมคติสูง ด้วยวัยนี้อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ และไม่เคยมออกไปประสบสภาพความเป็นจริง จึงทำให้บางครั้งมองข้ามกับความจริงไปบ้าง คือ เป็นพวกอุดมคติสูง (Idealist) มากกว่ามุ่งไปในทางที่สามารถทำได้ในความเป็นจริง (Pragmatist) ซึ่งบางครั้งก็ตกเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือของผู้ที่มีอำนาจ หรือมีอิทธิพล แสวงหาผลประโยชน์ได้ เพราะวัยรุ่นมักจะมีอุดมคติแรงกล้า มีความกล้าได้กล้าเสียสูง และมีแรงผลักดันสูง เชื่อคนง่าย โดยไม่คิดว่าผู้อื่นอาจจะหลอกใช้ หรือคิดไม่ซื่อกับตนได้ จุดอ่อนของวัยรุ่นคือ ถ้ามีความเชื่อแล้วมักจะเชื่ออย่างจริงจัง แต่ในขณะที่เดียวกันก็ระแวงไม่ยอมเชื่อถ้อยอะไรง่าย ๆ นอกจากว่ามีหลักฐานมาอ้างอิง และถ้าเชื่อแล้วเกิดไม่เป็นจริงก็จะสามารถเปลี่ยนความเชื่อได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นวัยที่ชอบวิรูบุรุษ

6) มีความสนใจในเรื่องเพศ และเพื่อนต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบัง และพูดคุยนอกรอบในกลุ่มเพศเดียวกัน หาความรู้จากการได้ยินได้ฟังจากที่คนอื่นพูด ซึ่งอาจจะถูกบ้างผิดบ้าง หรืออาจจะอ่านจากหนังสือเรื่องเพศ นอกจากจะอยากรู้เรื่องเพศแล้ว ยังเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ ถ้าหากถูกขัดขวางทุกท่วงอาจทำให้จิตใจหดหู่ ขุ่นมัว และแสดงออกโดยการขัดขวางไม่ยอมทำตามผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยรักแบบหลงใหลใฝ่ฝัน หรือเป็นความรักแบบรุนแรง โดยมากจะรักโดยขาดอุดมการณ์ ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นความรักในแง่ความรู้สึก ไม่เหมือนกับความรักแบบผู้ใหญ่ที่มีแนวโน้มยึดหลักความเป็นจริงเข้ามาประกอบด้วย

7) ต้องการการรวมกลุ่ม เพื่อนมีความสำคัญมากกับเด็กในวัยนี้ มีความต้องการการยอมรับจากเพื่อน ฉะนั้นจึงพยายามทำตามเพื่อน แม้ในบางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวไปบ้างก็ตาม เช่น การแต่งตัวผิดระเบียบของโรงเรียน การหนีเรียน เป็นต้น

8) ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ คือต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนมีความสามารถ หรือมีประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นผู้ใหญ่ไม่ควรจะนิ่งเฉย ควรให้วัยรุ่นมีความรับผิดชอบในกิจกรรม บางอย่าง เพื่อให้วัยรุ่นรู้จักความรับผิดชอบ เป็นตัวของตัวเอง หรือช่วยตัวเองได้มากขึ้น

9) ต้องการแบบอย่างที่ดี วัยรุ่นในปัจจุบันนี้แม้จะต้องการอิสระ แต่ก็ยังอยาก ได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ใหญ่ควรประพฤติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก ต้องคอยนำทาง คอยตักเตือน เมื่อกระทำผิด และให้รางวัลเมื่อทำดี

10) ต้องการความปลอดภัยและมั่นคง คือต้องการหลักประกันว่าเมื่อตนทำดีแล้วจะ ไม่ต้องถูกลงโทษหรือเป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ เพราะในบางครั้งสิ่งที่วัยรุ่นคิดว่าดี อาจจะไม่ดีใน ความคิดของผู้ใหญ่ก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้ว เมื่อวัยรุ่นทำผิดก็มักจะได้รับ การอภัยเพราะสังคมยังถือว่าวัยรุ่นอยู่ในวัยเรียน

11) ต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรง และหาความ พอลใจในทางใดทางหนึ่งให้จนได้ ซึ่งผู้ใหญ่บางคนก็มักจะห้ามหรือกีดกันไม่ให้หนุ่มสาวรับ ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งๆ ที่การกระทำนั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายแต่อย่างใด เช่น อยากแต่งกาย แปลกๆเลียนแบบตามสมัยนิยม อยากมีเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น ผลที่ติดตามมา คือเกิดการชอนเร้น หลอกหลวง ในที่สุดอาจเกิดความเสื่อมเสีย เพราะในวัยนี้เป็นวัยที่ความรักความเกลียดชังอยู่ใกล้กัน มาก

12) ความรู้สึกรุนแรง เช่น ถ้าเกิดสมหวังก็ชื่นชมซาบซึ้ง ตื่นเต้น ถ้าผิดหวังก็จะ แค้นใจ น้อยใจในวาสนาของตน ความรู้สึกนี้จะรุนแรงผิดธรรมดา บางครั้งอาจก่อให้เกิด โศกนาฏกรรม รุนแรง เช่น การฆ่าตัวตาย เป็นต้น

13) ต้องการมีอนาคตและประสบความสำเร็จ เป็นวัยที่ยากับรับผิดชอบ อยากพึ่งตนเอง ใฝ่ฝันถึงความสำเร็จในอนาคตของตนเอง เช่น อยากเป็นหมอ เป็นอาจารย์ เป็นต้น จึงสามารถสรุปลักษณะความต้องการของวัยรุ่นได้ดังนี้

- 1) ความต้องการทางเพศ
- 2) ความต้องการได้รับอิสระ
- 3) ความต้องการที่จะหาเลี้ยงตนเอง
- 4) ความต้องการที่จะได้รับความนับถือจากสังคม
- 5) ความต้องการในปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ

ความต้องการต่างๆ เหล่านี้ของวัยรุ่น หากได้รับการตอบสนองและสนับสนุนอย่างเหมาะสม ก็จะเป็นการเร่งพัฒนาการของวัยรุ่นไปได้อย่างเหมาะสม แต่หากถูกขัดขวาง วัยรุ่นมักจะแสดงการต่อต้านอย่างรุนแรง และหมายถึงความล้มเหลวในการพัฒนาบุคลิกภาพของวัยรุ่น

2.4.4 พัฒนาการของวัยรุ่น

สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551: 4) ได้แบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 1) วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-13 ปี หรือเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น 2) วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14-16 ปี หรือเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-19 ปี หรือวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

วันดี วราวิทย์ (2529) ได้อธิบายพัฒนาการของวัยรุ่นในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1) ด้านพัฒนาการทางร่างกาย (Physical Development) วัยรุ่นมีการเจริญเติบโตทางร่างกาย เพื่อเป็นพื้นฐานของพัฒนาการด้านอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและอวัยวะต่างๆ ดังนี้

(1) ส่วนสูง เพศหญิงความสูงจะเพิ่มขึ้นรวดเร็วในช่วงอายุ 10 1/2 - 14 ปี และหยุดสูง ส่วนเพศชายความสูงจะเพิ่มขึ้นรวดเร็วในช่วงอายุ 12 1/2 - 14 1/2 ปีไปเรื่อยๆ จนอายุ 20 ปี

(2) น้ำหนัก ระยะเวลาก่อนวัยรุ่นเพศชายจะน้ำหนักมากกว่าเพศหญิง ระยะเวลาหลังวัยรุ่นเพศหญิงจะมีน้ำหนักมากกว่าเพศชาย หลังจากนั้นเพศชายจะหนักกว่าเพศหญิงเล็กน้อย และมีน้ำหนักมากกว่าตลอดไป

(3) สัดส่วนของร่างกาย กระดูกเชิงกรานของเพศหญิงจะขยายออก ตะโพกผาย ออกลำตัวกลม มีส่วนโค้ง ส่วนเพศชายขากรรไกรขยายออก ออกกว้าง ไหล่กว้าง มือเท้าใหญ่ แขน ขายาว ทรวดทรงผึ่งผาย

(4) การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศโดยในเพศชายจะเกิดอาการฝันเปียก เสียงแตกพ่วและห้าวขี้ขี้ มีหนวดเครา ส่วนเพศหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก มีขนขึ้นที่บริเวณอวัยวะเพศและรักแร้ หน้าอกและตะโพกขยายขึ้น

2) ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development) วัยรุ่นมักมีอาการที่หงุดหงิด เกรี้ยวกราด รุนแรง และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ G Stanley Hall ได้เรียกวัยรุ่นตามการแสดงออกจากรูปร่างว่า เป็นวัยพายุบุแคม (Storm and Stress) ซึ่งหมายความว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนอารมณ์หนึ่งไปสู่อารมณ์ตรงกันข้ามได้อย่างรวดเร็ว

เดอนใจ เทียนทอง (2546: 12) ได้อธิบายลักษณะพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความรู้สึกรุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย และตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยความเชื่อมั่นใน

ตนเอง แต่บางครั้งก็รู้สึกหดหู่ มีความสงสัยอยู่ตลอดเวลา ความชอบไม่ชอบของวัยรุ่นนี้รุนแรงสูง ไม่ค่อยจะยอมใครง่าย ๆ นักทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างต้องการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้ใหญ่ อยู่เสมอ เมื่ออยู่บ้านบางครั้งเด็กชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพังไม่ต้องกราวให้ใครรบกวน เป็นวัยที่ชอบ เข้าหาเพื่อน ชอบให้เพื่อนยอมรับและยกย่อง เด็กมักมีขัดแย้งในใจอยู่เสมอ เช่น บางคราวอยาก เป็นผู้ใหญ่ บางคราวอยากเป็นเด็ก เด็กมีความต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง แต่ยังต้องการความสนใจ จากพ่อแม่อยู่ เด็กวัยนี้ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ จึงมักเอาใจใส่กับรูปร่างของตนเองสูงขึ้น และมีความกังวลใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของตนเองอยู่ตลอดเวลา สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีอาการนี้ต่างจากวัยอื่นคือ

(1) การเปลี่ยนแปลงทางกาย การที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งรูปร่าง สัดส่วน และสรีระภายใน ทำให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลเป็นอย่างมากว่าตนจะมีลักษณะที่ผิดปกติจากคนทั่วไป ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ได้

(2) สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเกิดจากปัญหาการปรับตัวต่อสิ่งใหม่ที่ได้พบ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อนต่างเพศ การศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น อาจส่งผลให้วัยรุ่นขาดความมั่นใจ อารมณ์ไม่คงที่ และเปลี่ยนแปลงง่าย

สุวรรณภา เรื่องกาญจนเศรษฐี (2551: 5) ได้กล่าวถึง พัฒนาการด้านจิตสังคมของวัยรุ่นซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ต้องการความเป็นอิสระ (Independence –Dependence Struggle) 2) สนใจในรูปลักษณ์ของตนเอง (Body Image Concern) 3) ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและเริ่มมีวิถีชีวิตของตนเอง (Peer Group Involvement) และ 4) กำลังพัฒนาบุคลิกภาพ ความนับถือตนเอง จริยธรรม และความถนัดส่วนตนในด้านอาชีพ (Identity Development)

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการด้านจิตสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการ	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนกลาง	วัยรุ่นตอนปลาย
Independence	• สนใจทำกิจกรรมกับพ่อแม่	• มีความขัดแย้งกับพ่อแม่สูงสุด	• กลับมายอมรับคำแนะนำและค่านิยมของพ่อแม่
Body image	• สนใจตนเองโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสู่สภาวะหนุ่มสาว	• ยอมรับสภาพทั่วไปของร่างกาย	• ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยหนุ่มสาว
		• หมกมุ่นที่จะทำให้ตนเองเป็นที่น่าสนใจ	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

พัฒนาการ	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนกลาง	วัยรุ่นตอนปลาย
Peers	<ul style="list-style-type: none"> • มีสัมพันธภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อนมีความสำคัญสูงสุด • ปฏิบัติตามเพื่อน • มีกิจกรรมเกี่ยวกับเพศเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อนเริ่มสำคัญลดลง • สนใจความสัมพันธ์ชั้นที่ผู้สาว
Identity	<ul style="list-style-type: none"> • เริ่มมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น • มีความเพ้อฝันมากขึ้น • ตั้งเป้าหมายอาชีพอย่างอุดมคติ • ต้องการความเป็นส่วนตัว • ไม่สามารถควบคุมความรุนแรงของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้ความรู้สึกมากขึ้น • มีความสามารถทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น • รู้สึกว่าตนเองมี • ความสามารถทุกทาง • มีพฤติกรรมที่โลดโผนเสี่ยงภัย 	<ul style="list-style-type: none"> • ประติดปะต่อเรื่อง • คุณธรรม ศาสนา และค่านิยมทางเพศ • เริ่มเข้าสู่เป้าหมายอาชีพที่เป็นจริงและปฏิบัติได้ • เริ่มมีความยืดหยุ่นและตั้งกฎเกณฑ์ให้ตนเองได้

แหล่งที่มา: สุวรรณภา เรื่องกาญจนเศรษฐี, 2551: 5.

3) ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา

Piaget (อ้างถึงใน จรรยา สุวรรณทัต. 2529: 145) นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการรู้คิดและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ ได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ

ขั้นที่ 2 เริ่มคิดเริ่มเข้าใจ

ขั้นที่ 3 ใช้ความคิดด้านรูปธรรม

ขั้นที่ 4 ใช้ความคิดด้านนามธรรม

จรรยา สุวรรณทัต (2529 : 35) กล่าวถึง ลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นมีดังนี้

- 1) ความจำดีมาก แต่มักไม่ค่อยได้ใช้ความจำให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากต้องการใช้ความคิดในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม
- 2) มีสมาธิดี เกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจมากเป็นพิเศษ และพยายามค้นหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยไม่ยอมย่อท้อ
- 3) มีความคิดก้าวหน้า กว้างขวาง พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตน
- 4) มีจินตนาการมาก มักชอบเพ้อฝันสร้างวิมานในอากาศอยู่คนเดียวเป็นเวลานานๆ การฝันกลางวันของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเรื่องเพื่อนต่างเพศ ความรัก และการการประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตของตน
- 5) ความเชื่อมั่นต่างๆ เป็นไปอย่างรุนแรง โดยปักใจเรื่องอะไรแล้ว มักเชื่อเรื่องนั้นอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็ระแวงไม่ยอมเชื่อถืออะไรง่ายๆ นอกจากนี้มีหลักฐานมาอ้างอิง

เด็อนใจ เทียนทอง (2546: 12) อธิบายพัฒนาการด้านสติปัญญาของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางสติปัญญาที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีความสามารถต่างๆ เพิ่มขึ้นหลายอย่าง ทั้งในด้านความสนใจต่อสิ่งต่างๆ ก็มีอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น เขาสามารถใช้ความคิดของตนได้อย่างมีอิสระ แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ได้อย่างเสรีสูงขึ้น แบบการคิดของวัยรุ่นแตกต่างไปจากตอนที่เขาเป็นเด็กอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เริ่มคิดถึงสิ่งที่ไกลออกไปจากตัว ไม่ผูกการคิดไว้กับการคิดเพียงแบบเดียว รู้จักสังเกตความคิดความรู้สึกที่คนอื่นมีต่อตนเองชัดเจนขึ้น ทำให้การประเมินค่าตนเองของเด็กวัยนี้ เป็นไปอย่างตรงต่อข้อเท็จจริงสูงขึ้น ความสามารถที่วัยรุ่นมีเพิ่มขึ้นนี้ จะช่วยให้สามารถสะสมความรู้ต่างๆ ได้ดีขึ้น สิ่งสำคัญในการพัฒนาการด้านสติปัญญาของวัยรุ่นที่เปลี่ยนแปลง จากการคิดของเด็กที่อายุต่ำกว่า คือการพัฒนาการรู้คิดจากเชิงรูปธรรมมาเป็นเชิงนามธรรม กล่าวคือ วัยรุ่นจะกลายเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล จากการตั้งสมมติฐานต่างๆ สามารถพิจารณาสิ่งที่อาจเป็นไปได้ เท่าๆ กันกับพิจารณาเรื่องที่เป็นจริงและเป็นทางรูปธรรม วัยรุ่นจึงค่อยพิจารณาสูงขึ้นจากการคิดเชิงเด็กเล็ก ในแบบที่มีการค้นหาและดูเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของกับเหตุการณ์ต่างๆ มาสู่การคิดที่เป็นตัวของตัวเองได้

4) ด้านพัฒนาการด้านสังคม

วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนานๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของ

กลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุเมธ พงษ์เกตุรา (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้น 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้น 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ อัตมโนทัศน์ ทศนคติต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ ส่วน ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ทศนคติต่อการคบเพื่อน การเลียนแบบการปฏิบัติตนของเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้ร้อยละ 46.60

กนกวรรณ ทองดำสิง (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสังคม และด้านจิตวิทยาอยู่ในระดับดี ส่วนด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงพบว่า เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันในทางสถิติ ($p > 0.05$) ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้เท่ากับหรือมากกว่า 20,000 บาทต่อเดือนมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านจิตวิทยาดีกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาทและยังพบอีกว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน

สุขศรี สงวนสัตย์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมีคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขอนามัย ด้านการรับบริการพื้นฐาน และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่าชั้นปีที่กำลังศึกษาและระดับผลการศึกษา เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ เพศของนักศึกษา คณะที่นักศึกษาสังกัด ที่พักอาศัย ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา และพบว่า นักศึกษามีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในด้านอาหารและโภชนาการมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องอาหารและสภาพแวดล้อมในโรงอาหาร ควรสะอาดและถูกสุขลักษณะมากกว่าปัจจุบัน รองลงมาคือ ด้านที่อยู่อาศัย นักศึกษาต้องการให้ค่าหอพักในมหาวิทยาลัยถูกลง ด้านสุขภาพอนามัย นักศึกษาต้องการให้มีการตรวจร่างกายประจำปี ด้านการได้รับบริการพื้นฐาน นักศึกษาต้องการให้มีพื้นที่พักผ่อนในช่วงเวลาพักให้มากขึ้น เป็นต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มรื่น และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นักศึกษาต้องการให้เพิ่มพนักงานรักษาความปลอดภัยและจัดตามจุดต่าง ๆ ให้ทั่วถึง

ชมพูนุช หิริโกกุล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิต ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกับคุณภาพชีวิตนิสิตมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการเสริมการศึกษา คุณลักษณะของนิสิต ที่อยู่อาศัย โดยอาศัยที่หอพัก สถานภาพทางการเงิน บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการกิจการนิสิต และสวัสดิการ ที่อยู่อาศัยโดยอาศัยอยู่ที่บ้าน และอาชีพของผู้ปกครองนิสิตที่ทำธุรกิจส่วนตัว

รจนา คงคาลับ (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

จังหวัด ผลการวิจัย พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีสัมพันธภาพในครอบครัวด้านความรักใคร่ผูกพัน ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ด้านความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น ด้านความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว ด้านการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง และด้านการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว และความขัดแย้งอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพชีวิตของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน และพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ส่วนเพศ อายุของบิดา อายุของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และรายได้รวมของครอบครัวไม่มีความความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อาจารย์ ช่างประดับ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัวซึ่งบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ อึดมโนทัศน์ ทศนคติต่อการคบเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และลักษณะกายภาพด้านการเรียน และ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ทศนคติต่อการคบเพื่อน อึดมโนทัศน์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และลักษณะกายภาพด้านการเรียน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ได้ร้อยละ 51.4

सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษา ระดับปริญญาตรีวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ” ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าทุกด้านมีคุณภาพชีวิตในระดับ ปานกลาง โดยคุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ และพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลัง ศึกษา สาขาวิชา ระดับผลการเรียน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพ ชีวิตของนักศึกษา มุสลิมระดับปริญญาตรีวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวที่ ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง (ต่อเดือน) อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว ไม่พบว่ามี ความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพ ชีวิตของนักศึกษา

สุพล อนามัย (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า การ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในลำดับมาก ส่วนการรวบรวม ปัญหาและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ มีจำนวนนักเรียน มากเกินไป โรงเรียนมีพื้นที่อุปกรณ์การเล่นกีฬาไม่พอ กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ส่งเสริมให้ นักเรียนกล้าแสดงออก โรงเรียนขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยครูมีข้อเสนอแนะ ว่าควรพิจารณาปรับนักเรียนในปริมาณที่พอเหมาะ จัดหาวัสดุสนามหญ้าเพื่อให้นักเรียนพักผ่อน จัด กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และควรมีกิจกรรมที่พา นักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อเปิดโลกทัศน์ของนักเรียน

ปลุก พรมรัตน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของ นักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านวิชาการ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง การ เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า คุณภาพชีวิตใน โรงเรียนด้านวิชาการและด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใน โรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ด้านวิชาการและด้านสิ่งแวดล้อม สูงกว่านักเรียนใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนโดยภาพรวม คุณภาพ

ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ และด้านสังคม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540: 96) ได้พัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 479 คน ผลการวิจัย พบว่า แบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนประกอบด้วยตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย มีตัวบ่งชี้ 12 ตัว ด้านวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 12 ตัว ด้านอารมณ์และจิตใจ มีตัวบ่งชี้ 5 ตัว ด้านสังคม มีตัวบ่งชี้ 5 ตัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีตัวบ่งชี้ 2 ตัว ส่วนคุณภาพของแบบวัด พบว่า มีความตรงตามเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดมีค่าอยู่ระหว่าง 1-0.75 และมีค่าความเที่ยงแบบวัดซ้ำเท่ากับ 0.8283

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนขณะที่อยู่ในโรงเรียน และความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบริการที่โรงเรียนจัดให้เพื่อตอบสนองพัฒนาการของนักเรียน และพบว่ามีงานวิจัยส่วนน้อยที่นำเอาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมาศึกษาด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมาร่วมศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ด้วย และงานวิจัยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เลือกทำการศึกษากับประชากรอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด และศึกษาประชากรในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมหาวิทยาลัย จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานครและศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ หากเราต้องการให้เด็กเจริญเติบโตไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นหน้าที่สำคัญของครอบครัวและโรงเรียนในการฝึกอบรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน เพื่อให้ประชากรในวัยนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต และยังพบอีกว่าคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับ ครู เพื่อน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และพัฒนาการของนักเรียน อันได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของจุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540: 4) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน และผู้วิจัยได้นำแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนของ จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540:50) เบญจวรรณ หอมหวน (2546) และ กนกวรรณ ทองคำลิ่ง (2552) มาปรับใช้ในแบบสอบถามเป็นบางส่วน และปรับคำถามให้เหมาะสมกับขอบเขตที่

ต้องการศึกษา โดยจะแบ่งคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านการอารมณ์และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนและพัฒนาการของและความต้องการของผู้เรียนในวัยนี้อย่างสมบูรณ์

บทที่ 3

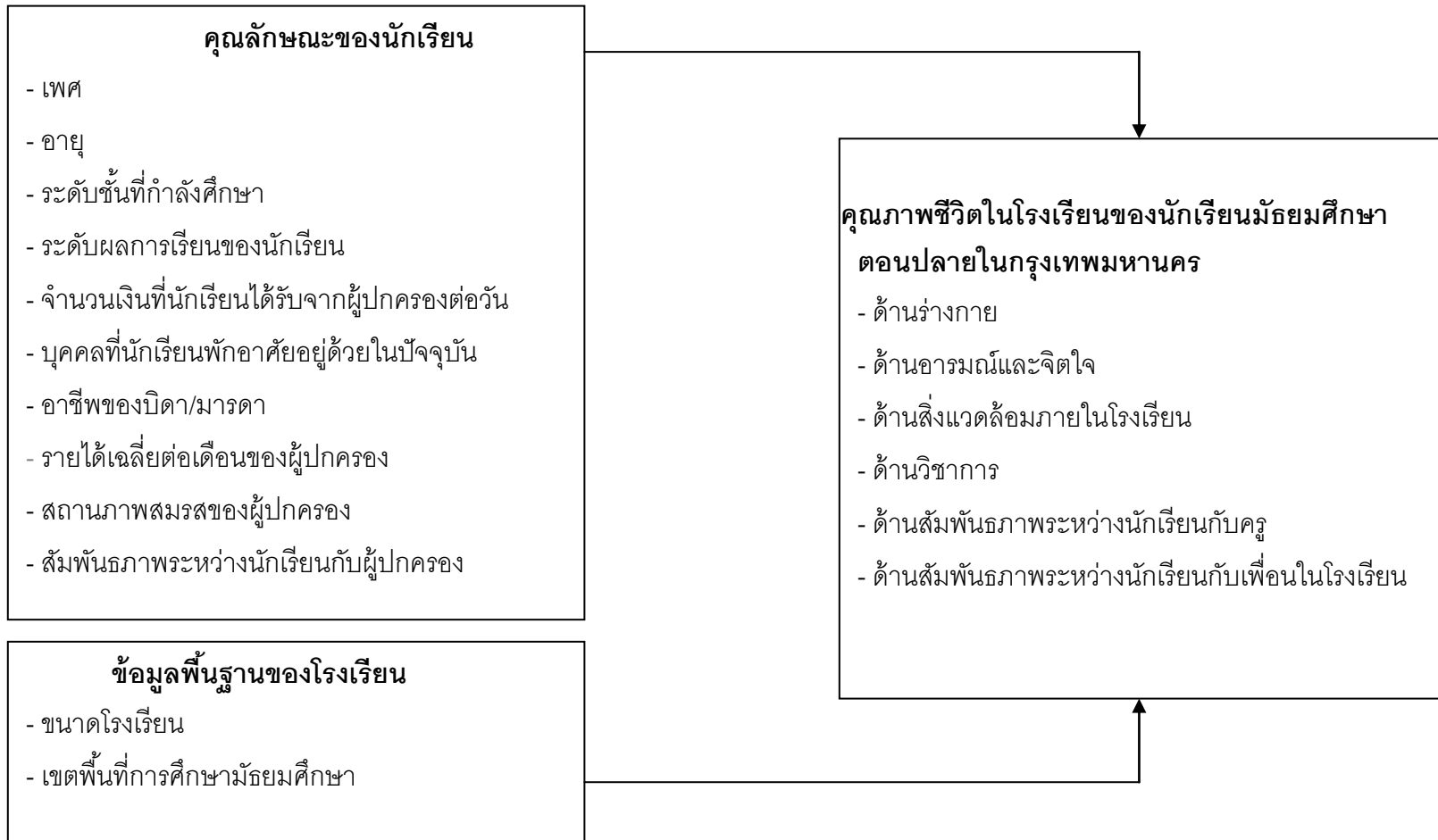
กรอบแนวคิดและวิธีการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาระเบิดสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัยดังนี้

- 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 สมมติฐานการวิจัย
- 3.4 นิยามเชิงปฏิบัติการ
- 3.5 ประชากรและตัวอย่าง
- 3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.8 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังแสดงตามภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independence Variable) ประกอบด้วย

3.2.1.1 คุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
- 4) ระดับผลการเรียน
- 5) จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน
- 6) การพักอาศัยของนักเรียน
- 7) อาชีพของบิดา
- 8) อาชีพของมารดา
- 9) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง
- 10) สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง
- 11) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

3.2.1.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่

- 1) ขนาดโรงเรียน
- 2) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือ คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน 4) ด้านวิชาการ 5) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 6) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน

3.3 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีคุณลักษณะของนักเรียนแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน

3.4 นิยามเชิงปฏิบัติการ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 2

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกทางบวกของนักเรียนที่มีต่อครู เพื่อนในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การได้รับบริการต่างๆ จากโรงเรียน ขณะที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540: 4) มาเป็นแนวทางในการศึกษาซึ่งผู้วิจัยมีการปรับให้เหมาะสมกับขอบเขตของการศึกษา โดยแบ่งคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านร่างกาย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้เพื่อเป็นการพัฒนาด้านร่างกาย เช่น อาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน สะอาด อร่อย น้ำดื่มที่สะอาด การออกกำลังกาย บริการตรวจสุขภาพ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกความสมบูรณ์และแข็งแรงของร่างกาย

ด้านที่ 2 ด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกและสภาพจิตใจของนักเรียน และหมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาด้านจิตใจของนักเรียน เช่น การฝึกนั่งสมาธิ การเข้าค่ายปฏิบัติธรรม

ด้านที่ 3 ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงถึงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ทั้งด้านอาคารเรียน ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องสมุด เป็นต้น

ด้านที่ 4 ด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ และความรู้ความสามารถในการเรียน

ด้านที่ 5 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครู

ด้านที่ 6 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักเรียน และการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน

สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง หมายถึง ความสัมพันธ์ของครอบครัวหรือสภาพภายในครอบครัวซึ่งแบ่งออกเป็น มีทั้งบิดามารดา บิดาและมารดาถึงแก่กรรม ทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรม บิดามารดาหย่าร้างกันหรือแยกกันอยู่

บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน หมายถึง บุคคลหรือผู้ปกครองที่อาศัยอยู่กับนักเรียนในปัจจุบัน

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลนักเรียน

ขนาดโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียน โดยยึดตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 แบ่งเป็น 4 ระดับ

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121 - 600 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 601 – 1500 คน
- 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียน 1500 คนขึ้นไป

3.5 ประชากรและตัวอย่าง

3.5.1 ประชากร

ประชากรคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 113,837 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 1, 2554; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2, 2554)

3.5.2 ตัวอย่าง

3.5.2.1 แผนการสุ่มตัวอย่างและวิธีดำเนินการ

การสุ่มตัวอย่างใช้แผนการสุ่มแบบ Two Stage Stratified Sampling โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่มีคุณสมบัติตามขอบเขตของ
การศึกษาทั้งหมด 118 โรงเรียนออกเป็น 2 ชั้นภูมิตามเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ ชั้นภูมิที่ 1
คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีโรงเรียนจำนวน 67 โรงเรียนและชั้นภูมิที่ 2 คือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีโรงเรียนจำนวน 51 โรงเรียน จากนั้นสุ่มโรงเรียน
ในแต่ละชั้นภูมิมาชั้นภูมิละ 2 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วย
วิธีการจับสลาก โดยสุ่มโรงเรียนจากรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา

ตารางที่ 3.1 โรงเรียนที่สุ่มได้จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ชั้นภูมิ	สพม.	โรงเรียนที่สุ่มได้
1	1	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียนและโรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม
2	2	โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลางและโรงเรียนเทพศิลา

ขั้นที่ 2 แบ่งนักเรียนแต่ละโรงเรียนตัวอย่างออกตามระดับชั้นเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วทำการสุ่มนักเรียนจากแต่ละชั้นให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่กำหนดไว้
จากการคำนวณตามสูตร เนื่องจากทราบขนาดประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตร

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

โดยที่ N แทนขนาดประชากร

และ
$$n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่าง
 Z คือ ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ
 e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 และเท่ากับ 1.96 จากการคำนวณความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้ (e) เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จำนวน 470 คน จากนั้นทำการจัดสรรขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้นี้ไปตามโรงเรียนตัวอย่าง ด้วยวิธีการจัดสรรแบบเป็นสัดส่วนกับขนาด (Allocation Proportional to Size) และจัดสรรขนาดตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนนี้ไปตามระดับชั้นต่าง ๆ โดยวิธีการจัดสรรแบบเป็นสัดส่วนกับขนาดด้วยเช่นกัน ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้น แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขนาดตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้น

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา	โรงเรียน	ระดับ ชั้น	จำนวนนักเรียน ม.ปลาย	ขนาด ตัวอย่าง
มัธยมศึกษา	รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน	ม.4	474	77
		ม.5	433	70
		ม.6	398	64
		รวม	1,305	211
เขต 1	สุวรรณพลับพลาพิทยาคม	ม.4	109	18
		ม.5	60	10
		ม.6	81	13
		รวม	250	41
มัธยมศึกษา	มัธยมวัดบึงทองหลาง	ม.4	220	36
		ม.5	200	32
		ม.6	81	199
		รวม	619	100
เขต 2				

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา	โรงเรียน	ระดับ ชั้น	จำนวนนักเรียน ม.ปลาย	ขนาด ตัวอย่าง
มัธยมศึกษา เขต 2	เทพศิลา	ม.4	266	43
		ม.5	258	42
		ม.6	205	33
		รวม	729	118
	รวมทุกโรงเรียน	ม.4	1,069	174
		ม.5	951	154
		ม.6	883	142
		รวม	2,903	470

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.6.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรับปรุงมาจากแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนของจุฬาลงกรณ์ สุนทรวิภาต (2540), เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) และ กนกวรรณ ทองดำลิ่ง (2552) และนำมาปรับใช้เป็นบางส่วนในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการจัดเรียงข้อคำถามตามด้านของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมทางภายในโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามประเภทต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของนักเรียน

เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียน จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง อาชีพบิดา อาชีพมารดา รวมคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบ จำนวน 7 ข้อ และเป็นคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

เป็นคำถามระดับการกระทำที่แสดงถึงสัมพันธภาพของนักเรียนและผู้ปกครอง รวมคำถามทั้งหมด 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบอันตรภาค (Interval Scale) ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	3 คะแนน
นานๆครั้ง	หมายถึง	2 คะแนน
น้อยครั้ง	หมายถึง	1 คะแนน

ทำการประเมินคะแนน โดยการรวมคะแนนของคำตอบทั้ง 6 ข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำมาจัดเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับไม่ดี โดยใช้เกณฑ์การจัดช่วงคะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การจัดช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{18 - 6}{3} \\ &= 4 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนน ในแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สามารถกำหนดเป็นช่วงคะแนนได้ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย		ระดับสัมพันธภาพ
14.01 - 18.00	หมายถึง	สัมพันธภาพอยู่ในระดับดี
10.01 - 14.00	หมายถึง	สัมพันธภาพอยู่ในระดับไม่ดี
6.00 - 10.00	หมายถึง	สัมพันธภาพอยู่ในระดับไม่ดี

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน

เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร โดยให้นักเรียนประเมินว่าตนเองมีพฤติกรรมและความรู้สึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในข้อคำถามนั้นอยู่ในระดับใด ประกอบด้วยด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน รวมคำถามทั้งหมด 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบอันตรภาค (Interval Scale) ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความรู้สึก/พฤติกรรม	ความหมายทางบวก	ความหมายทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

ระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับนั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{18 - 6}{3} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนน ในแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน สามารถกำหนดเป็นช่วงคะแนนได้ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน
1.00 – 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
1.81 – 2.60	ไม่ดี
2.61 – 3.40	ปานกลาง
3.41 – 4.20	ดี
4.21 – 5.00	ดีมาก

3.6.2 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.6.2.1 การหาค่าความเที่ยง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา (Content Validity) และเพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.6.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีลักษณะตามนิยามที่กำหนด ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้

นำไปทดสอบกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 30 คน เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของคำถามในแบบสอบถามในส่วนที่ 3 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งค่าที่ได้จะแสดงถึงระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ได้ค่าแอลฟาทั้งฉบับ เท่ากับ 0.873 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า 0.70 ทุกด้าน ซึ่งแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค จำแนกตามภาพรวมและรายด้านของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านร่างกาย	0.704
ด้านอารมณ์และจิตใจ	0.738
ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	0.775
ด้านวิชาการ	0.843
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู	0.832
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน	0.866
ภาพรวม	0.873

3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะเตรียมแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้วให้เพียงพอกับขนาดตัวอย่าง ไปขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทางโรงเรียน และทำการชี้แจงให้อาจารย์ที่เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียน เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และอธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามกับนักเรียน และทำการเก็บข้อมูลที่โรงเรียนเองเป็นบางส่วน จากนั้นอาจารย์ที่เป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนจะโทรนัดหมายให้ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.8 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows Version 16 โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

3.8.1 การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ใช้การทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์ระดับความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient)

3.8.2 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์โดยใช้ตารางความถี่ (Frequency Table) และร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายคุณลักษณะของนักเรียนและวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการอธิบายคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและรายด้านและนำเสนอในรูปแบบของตาราง

3.8.3 สถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วย T - test สำหรับตัวแปรที่มีสองกลุ่ม และใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรที่มีมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป กรณีพบกว่าความแตกต่างเป็นรายคู่ จะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่อีกครั้งโดยวิธี LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปแบบของตาราง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร” ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ การนำเสนอผลการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

- 4.1 คุณลักษณะของนักเรียนตัวอย่าง
- 4.2 คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
- 4.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

4.1 คุณลักษณะของนักเรียนตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร” ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 470 ชุด ผลการศึกษาคคุณลักษณะของนักเรียนตัวอย่าง โดยสามารถแจกแจงจำนวน และร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียน

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	195	41.5
หญิง	275	58.5
รวม	470	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 16 ปี	266	56.6
17 ปี	155	33.0
มากกว่า 50 ปี	49	10.4
รวม	470	100.0
3. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	174	37.0
มัธยมศึกษาปีที่ 5	154	32.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	142	30.2
รวม	470	100.0
4. ระดับผลการเรียน		
ควรปรับปรุง (0.00-1.49)	89	18.9
พอใช้ (1.50-2.49)	105	22.3
ดี (2.50-3.49)	142	30.2
ดีมาก (3.50-4.00)	134	28.5
รวม	470	100.0
5. จำนวนเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน		
ต่ำกว่า 100 บาท	273	58.1
101 – 200 บาท	129	27.4
201 บาทขึ้นไป	68	14.5
รวม	470	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
6. บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน		
บิดาและมารดา	170	36.2
บิดา	62	13.2
มารดา	116	24.7
ญาติพี่น้อง	90	19.1
อื่นๆ	32	6.8
รวม	470	100.0
7. สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง		
อยู่ด้วยกัน	268	57.0
แยกกันอยู่/แยกทางกัน	147	31.3
บิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิต	55	11.7
รวม	470	100.0
8. รายได้เฉลี่ยเดือนของผู้ปกครอง		
น้อยกว่า 10,000 บาท	117	24.9
10,001-20,000 บาท	202	43.0
20,001-30,000 บาท	108	23.0
30,001 บาทขึ้นไป	43	9.1
รวม	470	100.0
9. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง		
ไม่ดี	5	1.1
ปานกลาง	150	31.9
ดี	315	67.0
รวม	470	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 41.5 และเพศหญิง ร้อยละ 58.5 อายุไม่เกิน 16 ปี ร้อยละ 56.0 และกำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 37.0 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 32.8 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 30.2 ส่วนใหญ่ มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 30.2 ใกล้เคียงกับดีมาก ร้อยละ 28.5 และได้รับเงินจากผู้ปกครองต่ำกว่า 100 ต่อวัน ร้อยละ 58.1 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 32.6 และพักอาศัยอยู่กับมารดา ร้อยละ 24.7 และญาติพี่น้อง ร้อยละ 21.7 ใกล้เคียงกัน ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 57.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 43.0 เมื่อพิจารณาในภาพรวมสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับดี ร้อยละ 67 และส่วนใหญ่บิดาของนักเรียนประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 38.3 และมารดาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.0 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา

อาชีพ	บิดา		มารดา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน
รับจ้างทั่วไป	114	24.3	174	37.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	129	27.4	108	23.0
เกษตรกรรม	11	2.3	16	3.4
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	104	22.1	85	18.1
ทำงานบริษัทเอกชน	93	19.8	70	14.9
อื่นๆ	19	4.0	17	3.6
รวม	470	100.0	470	100.0

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับพฤติกรรมที่แสดงสัมพันธภาพ
นักเรียนกับผู้ปกครอง

พฤติกรรมที่แสดงสัมพันธภาพนักเรียน กับผู้ปกครอง	ระดับพฤติกรรม					
	น้อยครั้ง		บางครั้ง		เป็นประจำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. นักเรียนได้รับความห่วงใยเอาใจใส่จาก ผู้ปกครอง	14	3.0	170	36.2	286	60.9
2. นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ ผู้ปกครอง	25	5.3	154	32.8	291	61.9
3. ผู้ปกครองของนักเรียนให้คำแนะนำเมื่อ นักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนรู้และเรื่องอื่นๆ	20	4.3	204	43.4	246	52.3
4. ผู้ปกครองและนักเรียนไปเที่ยวพักผ่อน หย่อนใจร่วมกัน	31	6.6	240	51.1	199	42.3
5. ผู้ปกครองและนักเรียน พุดคุยหยอกล้อ หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน	18	3.8	166	35.3	286	60.9
6. นักเรียนและผู้ปกครองมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร ออกกำลังกาย	33	7.0	136	28.9	301	64.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า มากกว่า 50% เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนกระทำเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนได้รับความห่วงใยเอาใจใส่จากผู้ปกครอง นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนรู้และเรื่องอื่นๆ ผู้ปกครองและนักเรียน พุดคุยหยอกล้อ หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน และ นักเรียนและผู้ปกครองมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร ออกกำลังกาย แต่สังเกตได้ว่าในข้อ 4 ผู้ปกครองและนักเรียนไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน เป็นระดับที่นักเรียนและผู้ปกครองปฏิบัติต่อกันเป็นบางครั้งมากที่สุด เกินกว่า 50%

4.2 คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครทั้งในภาพรวมและรายด้าน แบ่งเป็นรายด้าน 6 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน โดยจะนำเสนอข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพในโรงเรียนของนักเรียน
1.00 – 1.80	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่ดีอย่างมาก
1.81 – 2.60	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่ดี
2.61 – 3.40	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนปานกลาง
3.41 – 4.20	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนดี
4.21 – 5.00	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนดีมาก

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านร่างกาย จำแนกเป็นรายข้อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านร่างกาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1. โรงเรียนมีน้ำดื่มที่สะอาดให้บริการนักเรียน	3.04	1.06	ปานกลาง
2. นักเรียนรู้สึกว่าการที่จำหน่ายในโรงเรียนสะอาดและไม่มีแมลงวันตอม	3.18	1.00	ปานกลาง
*3. นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองเหนื่อยง่ายและอ่อนเพลีย	2.83	1.17	ปานกลาง
4. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงและไม่ขาดเรียนบ่อย	3.48	1.38	ดี
5. นักเรียนได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาในโรงเรียน	2.86	1.23	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านร่างกาย	\bar{X}	SD	แปลผล
6. นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน	3.45	1.26	ดี
7. โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ	3.36	1.24	ปานกลาง
รวม	3.17	0.52	ปานกลาง

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ และในการคำนวณได้คิดคะแนนเป็นเชิงบวกแล้ว

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้นนักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงและไม่ขาดเรียนบ่อย ($\bar{X} = 3.48$) และนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านอารมณ์และจิตใจ จำแนกเป็นรายข้อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านอารมณ์และจิตใจ	\bar{X}	SD	แปลผล
*1. นักเรียนรู้สึกที่ตนเองมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย	2.01	0.88	ไม่ดี
*2. นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง	2.10	0.85	ไม่ดี
*3. นักเรียนรู้สึกที่ตนเองหงุดหงิดและโกรธง่าย	2.58	0.83	ไม่ดี
4. นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น	3.13	1.15	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านอารมณ์และจิตใจ	\bar{X}	SD	แปลผล
5. เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วนักเรียนรู้สึกสบายใจมากขึ้น	3.42	1.24	ดี
6. นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิของทางโรงเรียน	3.66	1.31	ดี
7. เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิแล้วทำให้นักเรียนสำรวจกาย วาจา ใจ มากขึ้น	3.51	1.26	ดี
8. นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมของทางโรงเรียน	3.56	1.22	ดี
9. เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมแล้วทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น	3.49	1.24	ดี
รวม	3.05	0.47	ปานกลาง

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ และในการคำนวณได้คิดคะแนนเป็นเชิงบวกแล้ว

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนด้านอารมณ์และจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว นักเรียนรู้สึกสบายใจมากขึ้น ($\bar{X} = 3.42$) นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิของทางโรงเรียน ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิแล้วทำให้นักเรียนสำรวจกาย วาจา ใจ มากขึ้น ($\bar{X} = 3.51$) นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมของทางโรงเรียน ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมแล้วทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 3.49$) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ($\bar{X} = 3.13$) ส่วนข้ออื่นๆ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อมกายภาพในโรงเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	\bar{X}	SD	แปลผล
1. โรงเรียนของนักเรียนมีสถานที่บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียน	2.98	1.19	ปานกลาง
2. ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน	2.55	1.35	ปานกลาง
3. ห้องเรียนไม่มีเสียงดังรบกวนในขณะที่เรียน	2.32	1.10	ไม่ดี
4. ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	2.29	1.33	ไม่ดี
5. ห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งาน	2.33	1.28	ไม่ดี
6. ห้องเรียนมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.29	1.31	ไม่ดี
7. ห้องน้ำในโรงเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.37	1.15	ไม่ดี
8. ห้องน้ำในโรงเรียนสะอาดและถูกหลักสุขอนามัย	2.81	1.20	ปานกลาง
รวม	2.49	0.73	ไม่ดี

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ โรงเรียนของนักเรียนมีสถานที่บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียน ($\bar{X} = 2.98$) ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 2.55$) ห้องน้ำในโรงเรียนสะอาดและถูกหลักสุขอนามัย ($\bar{X} = 2.81$) ส่วนข้ออื่นๆ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ จำแนกเป็นรายชื่อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านวิชาการ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ครูและทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือความสามารถ เช่น การได้วาที่ การตอบปัญหาวิชาการ	3.26	1.26	ปานกลาง
2. ครูพานักเรียนออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียน	2.84	1.14	ปานกลาง
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยในบทเรียน	3.24	1.32	ปานกลาง
4. ครูของนักเรียนใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ	2.87	1.26	ปานกลาง
5. ครูของนักเรียนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	3.01	1.25	ปานกลาง
6. ครูของนักเรียนเข้าสอนตรงเวลา	2.84	1.24	ปานกลาง
7. นักเรียนกล้าถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน	2.67	1.23	ปานกลาง
8. นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากการเรียนในห้องเรียน	2.68	1.20	ปานกลาง
รวม	2.93	0.65	ปานกลาง

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อด้วยเช่นกัน รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำแนกเป็นรายชื่อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้าน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ครูเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตัวให้แก่นักเรียน	3.18	1.06	ปานกลาง
2. นักเรียนได้รับคำชมเชยและกำลังใจจากครู	3.10	1.19	ปานกลาง
3. ครูพูดกับนักเรียนด้วยถ้อยคำที่ไพเราะเป็นกันเอง	3.13	1.29	ปานกลาง
4. ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	3.18	1.22	ปานกลาง
5. นักเรียนสามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับครูได้	2.97	1.31	ปานกลาง
6. นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี	3.03	1.33	ปานกลาง
7. ครูอธิบายความผิดและให้เหตุผลก่อนที่จะทำการลงโทษนักเรียน	3.06	1.18	ปานกลาง
*8. ครูบางคนทำให้นักเรียนไม่อยากมาเรียน	2.96	1.26	ปานกลาง
รวม	3.08	0.71	ปานกลาง

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ และในการคำนวณได้คิดคะแนนเป็นเชิงบวกแล้ว

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อด้วยเช่นกัน รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	\bar{X}	SD	แปลผล
1. นักเรียนปรึกษาปัญหาเรื่องส่วนตัวกับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้	3.70	1.14	ดี
2. เพื่อนในโรงเรียนรับฟังและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีความทุกข์	3.87	1.15	ดี
3. นักเรียนและเพื่อนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีความทุกข์หรือได้รับบาดเจ็บ	3.65	1.27	ดี
4. นักเรียนให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนกับเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าด้วยความเต็มใจ	3.85	1.01	ดี
5. นักเรียนและเพื่อนร่วมกันทำกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสนุกสนาน	3.82	1.27	ดี
6. นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น รุ่นพี่ เพื่อน หรือรุ่นน้อง ได้ดี	3.39	1.48	ปานกลาง
7. นักเรียนรู้สึกที่ตนเองเข้ากับเพื่อนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี	3.75	1.21	ดี
*8. นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อนอยู่เสมอ	2.69	1.17	ปานกลาง
รวม	3.59	0.70	ดี

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ และในการคำนวณได้คิดคะแนนเป็นเชิงบวกแล้ว

โดยรวมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน

กรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนในโรงเรียนได้ดี ($\bar{X} = 3.39$) นักเรียนรู้สึกที่ตนเองมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.69$) ส่วนข้ออื่นๆ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

ด้าน	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านร่างกาย	3.17	0.52	ปานกลาง
ด้านอารมณ์และจิตใจ	3.05	0.47	ปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.49	0.73	ไม่ดี
ด้านวิชาการ	2.93	0.65	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.08	0.71	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.59	0.70	ดี
รวม	3.05	0.34	ปานกลาง

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.59$) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านร่างกาย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.17$) ด้านอารมณ์และจิตใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.05$) ด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.93$) และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.08$) ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับไม่ดีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.49$) รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.10

4.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน หลังจากนั้นทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (T-test) สำหรับตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีแอลเอสดี (LSD Method) ในการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ t สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ				t-test
	ชาย		หญิง		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.17	0.44	3.30	0.47	-3.012
2. อารมณ์และจิตใจ	3.31	0.39	3.32	0.40	-0.428
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.80	0.55	2.76	0.55	0.818
4. วิชาการ	3.00	0.48	2.99	0.47	0.262
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.28	0.63	3.50	0.49	1.946
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.59	0.70	3.59	0.71	0.007
ภาพรวมทุกด้าน	3.18	0.30	3.15	0.28	1.068

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอน

ปลายในกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและหญิง มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายในกรุงเทพมหานคร เพศชายและหญิงมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนไม่แตกต่างกัน โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการ ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอายุ

ด้าน	อายุ						F-test
	≤ 16 ปี		17 ปี		≥ 18 ปี		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.30	0.48	3.13	0.44	3.32	0.34	7.433*
2. อารมณ์และจิตใจ	3.35	0.40	3.30	0.38	3.32	0.37	1.940
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.81	0.54	2.72	0.58	2.80	0.48	1.210
4. วิชาการ	3.04	0.49	2.92	0.46	2.98	0.37	3.024*
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.33	0.59	3.06	0.66	3.06	0.71	11.203*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อนในโรงเรียน	3.38	0.48	3.42	0.42	3.54	0.44	2.064
ภาพรวมทุกด้าน	3.21	0.28	3.09	0.30	3.15	0.27	9.155*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ยกเว้น

ด้านร่างกาย ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน

โดยด้านร่างกายนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุไม่เกิน 16 ปีและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 17 ปี ส่วนด้านวิชาการนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุไม่เกิน 16 ปีมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 17 ปี และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 17 ปีและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ด้าน	ระดับชั้นที่กำลังศึกษา						F-test
	ม. 4		ม. 5		ม. 6		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.28	0.50	3.22	0.44	3.21	0.43	0.984
2. อารมณ์และจิตใจ	3.36	0.38	3.31	0.40	3.26	0.40	2.444
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.80	0.56	2.74	0.55	2.79	0.55	0.667
4. วิชาการ	3.03	0.50	3.00	0.46	2.91	0.43	2.315
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.33	0.56	3.11	0.69	3.14	0.67	6.394*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.38	0.41	3.42	0.50	3.48	0.44	1.674
ภาพรวมทุกด้าน	3.20	0.27	3.14	0.25	3.13	0.29	2.928*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกันในด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครูที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน โดยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการ ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียน

ด้าน	ระดับผลการเรียน								F-test
	ควรปรับปรุง		พอใช้		ดี		ดีมาก		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.17	0.43	3.25	0.42	3.28	0.51	3.29	0.49	1.675
2. อารมณ์และจิตใจ	3.32	0.40	3.31	0.38	3.36	0.40	3.30	0.40	0.553
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.77	0.62	2.80	0.63	2.79	0.54	2.76	0.46	0.152
4. วิชาการ	3.18	0.35	3.31	0.37	3.35	0.40	3.39	0.41	5.265*
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	2.93	0.59	3.16	0.62	3.22	0.66	3.44	0.60	12.295*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.36	0.44	3.42	0.49	3.43	0.42	3.44	0.46	0.531*
ภาพรวมทุกด้าน	3.01	0.22	3.18	0.32	3.15	0.28	3.26	0.28	14.778*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน 4 ด้าน ยกเว้นด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครูที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน

โดยทั้งด้านวิชาการและด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดีมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับควรปรับปรุง พอใช้ และดี รายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามจำนวนเงินที่ได้รับต่อวัน

ด้าน	จำนวนเงินที่ได้รับต่อวัน						F-test
	≤ 100 บาท		101 – 200 บาท		≥ 201 บาท ขึ้นไป		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.26	0.45	3.20	0.43	3.26	0.56	0.814
2. อารมณ์และจิตใจ	3.34	0.40	3.27	0.37	3.36	0.42	1.663
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.78	0.56	2.78	0.51	2.77	0.59	0.019
4. วิชาการ	2.96	0.47	3.02	0.44	3.08	0.52	2.271
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับครู	3.20	0.63	3.17	0.64	3.36	0.65	2.156
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อนในโรงเรียน	3.39	0.45	3.45	0.47	3.43	0.44	0.778
ภาพรวมทุกด้าน	3.15	0.29	3.15	0.27	3.21	0.34	1.160

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามจำนวนเงินที่ได้รับต่อวัน พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเงินที่ได้รับต่อวันแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเงินที่ได้รับต่อวันแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเงินที่ได้รับต่อวันแตกต่าง มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน

ด้าน	บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน										F-test
	บิดาและมารดา		บิดา		มารดา		ญาติพี่น้อง		อื่นๆ		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.24	0.44	3.16	0.42	3.28	0.48	3.31	0.46	3.27	0.64	5.378
2. อารมณ์และจิตใจ	3.44	0.38	3.28	0.42	3.38	0.36	3.20	0.36	3.05	0.41	10.769*
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.74	0.50	2.74	0.51	2.85	0.65	2.80	0.55	2.73	0.59	5.390
4. วิชาการ	3.06	0.52	2.94	0.34	2.98	0.47	2.94	0.43	2.85	0.48	1.908
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.43	0.65	3.07	0.49	3.32	0.64	2.92	0.54	2.82	0.55	5.309*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ในโรงเรียน	3.57	0.45	3.28	0.38	3.45	0.44	3.28	0.41	3.11	0.42	2.820*
ภาพรวมทุกด้าน	3.31	0.26	3.14	0.19	3.12	0.33	3.08	0.20	3.05	0.21	10.497*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ยกเว้นด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน ที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน

ในด้านอารมณ์และจิตใจ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องและอื่นๆ เช่น พักอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับมารดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน นอกจากนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับมารดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และพักอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน

ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา ญาติพี่น้องและพักอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับมารดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องและอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน

ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติพี่น้องและพักอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา และมารดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับมารดามีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัย

อยู่กับญาติพี่น้องและ พักอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน แต่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่ดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา อีกทั้งนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดาและมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับ ญาติพี่น้อง รวมถึงนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดาเพียงลำพังมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรสของผู้ปกครอง

ด้าน	สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง						F-test
	อยู่ด้วยกัน		แยกทางกัน		เสียชีวิต		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.19	0.53	3.18	0.48	3.00	0.55	2.06
2. อารมณ์และจิตใจ	3.10	0.53	3.02	0.47	2.77	0.49	8.30*
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.44	0.70	2.58	0.77	2.58	0.67	2.06
4. วิชาการ	2.90	0.65	2.99	0.61	2.86	0.79	1.02
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับครู	3.16	0.65	2.99	0.74	2.73	0.90	7.39*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับเพื่อนในโรงเรียน	3.67	0.69	3.42	0.68	3.68	0.80	6.73*
ภาพรวมทุกด้าน	3.18	0.30	3.16	0.29	3.07	0.24	3.506*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน ยกเว้นด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียนที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน

โดยด้านอารมณ์และจิตใจ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน และแยกทางกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครองเสียชีวิต ส่วนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองแยกทางกันและผู้ปกครองเสียชีวิต ในด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครองแยกทางกัน โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

ด้าน	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง								F-test
	≤ 10,000 บาท		10,001 – 20,000 บาท		20,001 – 30,000 บาท		≥ 30,001 บาทขึ้นไป		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.27	0.51	3.20	0.47	3.29	0.41	3.23	0.42	1.140
2. อารมณ์และจิตใจ	3.32	0.34	3.31	0.41	3.34	0.40	3.32	0.43	0.125
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.78	0.49	2.78	0.53	2.76	0.60	2.84	0.71	0.217
4. วิชาการ	2.96	0.46	2.96	0.45	3.08	0.53	3.04	0.48	1.950
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.18	0.64	3.23	0.60	3.21	0.69	3.26	0.65	0.224
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.42	0.47	3.42	0.42	3.41	0.50	3.41	0.42	0.020
ภาพรวมทุกด้าน	3.15	0.29	3.15	0.28	3.18	0.31	3.18	0.30	0.363

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ t สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ด้าน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง				t-test
	ปานกลางและไม่ดี		ดี		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.00	0.40	3.36	0.44	-8.475
2. อารมณ์และจิตใจ	3.39	0.74	3.76	0.62	-8.275*
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	3.04	0.48	3.07	0.44	-6.780
4. วิชาการ	2.87	0.44	3.05	0.48	-3.951
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.09	0.69	3.07	0.72	-13.147*
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.51	0.34	3.63	0.67	-8.781*
ภาพรวมทุกด้าน	2.91	0.20	3.28	0.25	-17.072*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีสัมพันธภาพของนักเรียนและผู้ปกครองดีและปานกลางและไม่ดี พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพของนักเรียนและผู้ปกครองแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน 5 ด้าน ยกเว้น ด้านอารมณ์และจิตใจ ที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน

โดยด้านอารมณ์และจิตใจ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ในระดับดีมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางและไม่ดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดา

ด้าน	อาชีพของบิดา										F-test
	รับจ้างทั่วไป		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ		ทำงานบริษัทเอกชน		เกษตรกรรมและอื่นๆ		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.24	0.44	3.16	0.42	3.28	3.31	0.46	3.27	3.27	0.64	1.658
2. อารมณ์และจิตใจ	3.32	0.39	3.33	0.40	3.30	0.41	3.37	0.38	3.27	0.36	0.646
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.74	0.50	2.74	0.51	2.85	0.65	2.80	0.55	2.73	0.59	0.791
4. วิชาการ	2.92	0.51	3.00	0.44	3.05	0.48	2.97	0.47	3.11	0.44	1.629
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.16	0.62	6.16	0.64	3.35	0.65	3.19	0.65	3.28	0.61	1.745
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ในโรงเรียน	3.44	0.44	3.37	0.45	3.47	0.43	3.40	0.51	3.40	0.44	0.822
ภาพรวมทุกด้าน	3.14	0.27	3.13	0.26	3.22	0.33	3.17	0.28	3.18	0.36	1.670

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามอาชีพบิดา พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่บิดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่บิดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่บิดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน รายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ F สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอาชีพของมารดา

ด้าน	อาชีพของมารดา										F-test
	รับจ้างทั่วไป		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ		ทำงานบริษัทเอกชน		เกษตรกรกรรมและอื่นๆ		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.28	0.47	3.17	0.49	3.19	0.47	3.30	0.40	3.31	0.37	1.738
2. อารมณ์และจิตใจ	3.33	0.42	3.35	0.36	3.30	0.35	3.26	0.36	3.41	0.49	1.079
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.71	0.48	2.79	0.57	2.88	0.59	2.80	0.66	2.77	0.50	1.311
4. วิชาการ	2.95	0.46	3.05	0.50	2.98	0.44	3.06	0.49	2.89	0.49	1.344
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.21	0.63	3.30	0.65	3.13	0.64	3.28	0.63	2.99	0.63	2.111
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ในโรงเรียน	3.45	0.43	3.40	0.47	3.37	0.50	3.47	0.40	3.26	0.45	1.777
ภาพรวมทุกด้าน	3.16	0.28	3.18	0.30	3.14	0.26	3.19	0.33	3.10	0.29	0.744

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามอาชีพมารดา พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มารดาประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน รายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ t สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ด้าน	ขนาดของโรงเรียน				t-test
	ใหญ่		ใหญ่พิเศษ		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.10	0.45	3.25	0.46	-2.014
2. อารมณ์และจิตใจ	3.31	0.40	3.32	0.39	-0.104
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.82	0.57	2.77	0.55	0.558
4. วิชาการ	3.08	0.43	2.98	0.47	1.356
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.44	0.62	3.19	0.63	2.477
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.50	0.52	3.41	0.45	1.250
ภาพรวมทุกด้าน	3.21	0.30	3.15	0.29	1.220

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มี

ขนาดแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกันรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบ t สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ด้าน	สพม.				t-test
	เขต 1		เขต 2		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ร่างกาย	3.19	0.47	3.29	0.43	-2.31
2. อารมณ์และจิตใจ	3.32	0.38	3.31	0.40	0.315
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	2.78	0.57	2.77	0.52	0.153
4. วิชาการ	3.00	0.48	2.98	0.45	0.390
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.28	0.61	3.12	0.66	2.670
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.45	0.44	3.36	0.45	2.181
ภาพรวมทุกด้าน	3.17	0.29	3.14	0.28	1.153

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ เขต 2 พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน นักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ เขต 2 มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน นั่นคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกันรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.23

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ เพื่อศึกษาระดับของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และ เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 470 คน ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two Stage Sampling และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนมีนาคม 2554 สามารถสรุปผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.1 สรุปผลจากการศึกษา

5.1.1 คุณลักษณะของนักเรียนตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุไม่เกิน 16 ปี มากที่สุดร้อยละ 56.6 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุดร้อยละ 37 มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีซึ่งมีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50-3.49 ร้อยละ 30.2 ได้รับเงินจากผู้ปกครองต่ำกว่า 100 บาทต่อวันมากที่สุด ร้อยละ 58.1 ส่วนใหญ่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา มากที่สุด ร้อยละ 36.2 สถานภาพสมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 57.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 10,001 ถึง 20,000 บาท ร้อยละ 43.0 มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 67.0 บิดาของนักเรียน

ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดร้อยละ 27.4 และมารดาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุดร้อยละ 37.0

5.1.2 ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนตามลำดับ โดยจะเห็นได้ว่าด้านวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในโรงเรียนต่ำสุด ตามลำดับ

5.1.3 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน โดยจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

1) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยทั้งภาพรวมและทั้ง 2 ด้านคือ ด้านร่างกายและด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุไม่เกิน 16 ปีมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 17 ปีและอายุ 18 ปีขึ้นไป ส่วนด้านวิชาการ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

3) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในระดับชั้นต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในระดับชั้นต่างกันมีคุณภาพชีวิตใน

โรงเรียนแตกต่างกันด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู โดยทั้งภาพรวมและด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครูนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5

4) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน โดยภาพรวม ด้านวิชาการและด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดีมากมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับควรปรับปรุง พอใช้ และดี

5) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเงินที่ได้รับต่อวันต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในภาพรวมและเมื่อพิจารณารายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเงินที่ได้รับต่อวันต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

6) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน โดยทั้งในภาพรวม ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น

7) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน โดยภาพรวมและด้าน

อารมณ์และจิตใจ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน และ แยกทางกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้ปกครอง เสียชีวิต ส่วนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและครู นักเรียนที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ ด้วยกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองแยกทางกันและผู้ปกครอง เสียชีวิต ในด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายที่ผู้ปกครองแยกทางกัน

8) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่ง พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

9) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับผู้ปกครองต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันในด้านอารมณ์และจิตใจ โดยทั้งภาพรวมและด้าน อารมณ์และจิตใจ โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ในระดับดีมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลางและไม่ดี

10) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีบิดาประกอบอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีบิดาประกอบอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

11) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีมารดาประกอบอาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีมารดาประกอบอาชีพต่างกัน มีคุณภาพ ชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

12) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนที่มี ขนาดต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมี

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

13) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมและ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในโรงเรียนที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตต่างกันมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5.2 อภิปรายผลจากการศึกษา

5.2.1 จากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ทองดำสิง (2552: บทคัดย่อ) ซึ่งได้สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งหากพิจารณาประกอบกับข้อมูลคุณลักษณะของนักเรียนพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนสูงมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ตามลำดับ โดยจะเห็นได้ว่าด้านวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในโรงเรียนต่ำสุด

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านร่างกาย จากการศึกษาค้นคว้าหากพิจารณารายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักเรียนรู้สึกที่ตัวเองเหนื่อยง่ายและอ่อนเพลีย และนักเรียนได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาในโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับข้ออื่น แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจในการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในโรงเรียน จึงมีผลทำให้นักเรียนรู้สึกที่ตัวเองเหนื่อยง่ายและอ่อนเพลีย ดังนั้นทางโรงเรียนควรหามาตรการในการส่งเสริมให้นักเรียนมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อให้นักเรียนมากขึ้น

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านอารมณ์และจิตใจ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักเรียนรู้สึกที่ตนเองมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง และนักเรียนรู้สึกที่ตนเองหงุดหงิดและโกรธง่าย ซึ่งเป็นข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนที่ไม่ดีและมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในด้านอารมณ์และจิตใจนั้น เป็นสิ่งที่น่ากังวลและน่าเป็นห่วงอยู่ไม่น้อย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวข้องของควรมาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพราะการที่นักเรียนมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง และนักเรียนรู้สึกที่ตนเองหงุดหงิดและโกรธง่าย เมื่อเกิดปัญหาที่รุนแรงกับตัวนักเรียนอาจทำให้นักเรียนไม่สามารถรับมือกับเหตุการณ์หรือสิ่งรำคาญใจนั้นได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของนักเรียนภายหลังได้ ดังนั้นหากทางโรงเรียนผู้ปกครองหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเตรียมความพร้อมในการเผชิญปัญหาชีวิตให้กับนักเรียนได้จะเป็นสิ่งที่ดี เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้งได้

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ห้องเรียนมีเสียงดังรบกวนในขณะที่เรียน ห้องเรียนไม่มีแสงสว่างเพียงพอ ห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งาน ห้องเรียนมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และห้องน้ำในโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ซึ่งเป็นข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนที่ไม่ดีและมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะลักษณะทางกายภาพทางด้านการศึกษาที่ดี ประกอบด้วย สถานที่เรียน ได้แก่ สภาพห้องเรียนมีบรรยากาศทางการเรียนที่ดี มีห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบและสะอาด มีการถ่ายเทของอากาศ มีแสงสว่าง ปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวน และมีสื่อสื่ออุปกรณ์การเรียน ได้แก่ มีความพร้อมของสื่อการเรียน มีความทันสมัย และมีคุณภาพการใช้งาน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน อีกทั้งโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นมาช้านาน ทำให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีการชำรุดผุพังไปตามกาลเวลาและการใช้งานของนักเรียน ประกอบกับจำนวนนักเรียนที่มีเพิ่มขึ้นกว่าในอดีต ทำให้สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนและบริการสาธารณูปโภคต่างๆ ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ประกอบกับโรงเรียนของนักเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน ที่มีการจราจรแออัดคับคั่งทำให้เกิดเสียงดังรบกวนนักเรียนขณะที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ ส่งผลให้นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เมื่อพิจารณารายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจ คือนักเรียนสามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับครูได้ ครูบางคนทำให้นักเรียนไม่อยากมาเรียน และนักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ

เนื่องจากภาระงานของครูที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะต้องทำหน้าที่ในการสอนแล้วจะต้องทำงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียนประกอบกันไปด้วย ทำให้ครูไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนมากเท่าที่ควร อีกทั้งอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากเกินไปเกินกว่ามาตรฐานที่ระบุไว้ จึงค่อนข้างยากที่ครูจะดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกคนในห้องเรียนได้ จึงส่งผลให้นักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกัน ทำให้คะแนนเฉลี่ยในข้อนี้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นครูควรหาเวลาว่างในการในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ครูและนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การปฏิบัติของนักเรียนต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู และการตั้งใจเรียน ส่วนการปฏิบัติของครูต่อนักเรียน ได้แก่ การให้การอบรมสั่งสอนทั้งในเรื่องการเรียนและในเรื่องส่วนตัว ความเมตตาปราณีตต่อนักเรียน รวมทั้งการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้นักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว การให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่ ตั้งใจอบรมสั่งสอนนักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นและให้ความเป็นกันเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้นักเรียนมีความสุขและมีทัศนคติที่ดีต่อครูด้วย

ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน เป็นด้านที่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับดีและมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดกว่าทุกด้านอาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากที่สุด จะไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า เนื่องจากต้องการการยอมรับจากเพื่อน จึงทำให้มีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนสูงที่สุด จากการศึกษาหากพิจารณารายละเอียดพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักเรียนรู้สึกที่ตนเองมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อนอยู่เสมอ เนื่องจากเมื่อนักเรียนเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกแผนการเรียนตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน โดยใช้ผลการเรียนเฉลี่ยจากในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีผลการเรียนแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนที่เคยอยู่ห้องเดียวกันตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น อาจไม่ได้อยู่ในแผนการเรียนเดียวกัน ทำให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนเก่าลดลง ในขณะที่ต้องพยายามทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ที่มาจากหลายๆ ห้องรวมกัน อาจทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นขัดแย้งกันได้ จึงทำให้มีคะแนนเฉลี่ยในข้อนี้ค่อนข้างต่ำ

5.2.2 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแตกต่างกัน

ผลจากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรายละเอียดสรุปผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน โดยจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน โดยรายละเอียดผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร แสดงในตารางที่ 5.1 ซึ่งพบว่า เพศ จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้านต่างๆ นั้น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยกำหนดไว้ แสดงว่า ปัจจัยดังกล่าวอาจไม่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย กำหนดให้นักเรียนหรือนักศึกษาในสถาบันทั้งทุกคนปฏิบัติตัวให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับเดียวกัน และได้รับสิทธิและสวัสดิการต่างๆ จากทางโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เท่าเทียมกันทุกคน อย่างไม่มีการยกเว้น

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ด้าน	เพศ	อายุ	ระดับชั้น	ระดับผลการเรียน	จำนวนเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน	บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วย	อาชีพของบิดา	อาชีพของมารดา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง	สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	ขนาดโรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
1. ร่างกาย		✓											
2. อารมณ์และจิตใจ						✓				✓	✓		
3. สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน													
4. วิชาการ		✓		✓									
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู		✓		✓		✓				✓	✓		
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน			✓			✓				✓	✓		
รวม		✓	✓	✓		✓				✓	✓		

หมายเหตุ: ✓ ปัจจัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ส่วนปัจจัยด้าน อายุ ระดับชั้น ระดับผลการเรียน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้านต่าง ๆ นั้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการอภิปรายในประเด็นที่สำคัญดังนี้ ปัจจัยด้านระดับผลการเรียนส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนดีจะมีคุณภาพชีวิตด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดีกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนดีจะตั้งใจเรียน และเอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ขยันอ่านหนังสือ และทบทวนบทเรียน พยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น ปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อทำความเข้าใจในบทเรียน ทำให้นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนดีมีการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นอยู่เสมอๆ จึงทำให้นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนดีมีคุณภาพชีวิตด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดีกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนนักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และมารดาจะมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ซึ่งสาเหตุที่นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดา และมารดา มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น เพราะการได้อยู่กับบิดาและมารดา ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย จากความสัมพันธ์ที่ได้รับจากครอบครัว นอกจากนี้การที่นักเรียนอยู่กับบิดา และมารดา จะทำให้นักเรียนไม่มีความกังวลใจเกี่ยวกับสวัสดิภาพของตนเองและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือเหตุร้ายต่าง ๆ เพราะรู้สึกว่าตนเองได้รับการปกป้องคุ้มครองจากบิดา และมารดา โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนมีปัญหาเกิดขึ้น นักเรียนจะมีบิดาและมารดาคอยเป็นที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหา ในขณะที่นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นต้องดูแล รับผิดชอบตนเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นนักเรียนจะต้องทำการแก้ปัญหาเองในเบื้องต้น โดยไม่มีบิดาและมารดาเป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาให้ ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน โดยที่นักเรียนที่มี

สถานภาพสมรสของผู้ปกครองอยู่ด้วยกัน มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองแยกทางกันหรือเสียชีวิต ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีสถานภาพสมรสของผู้ปกครองอยู่ด้วยกัน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดาและมารดา นักเรียนจะได้รับความรัก ความอบอุ่น และความไว้วางใจจากบิดามารดาทั้งสองฝ่าย เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาต่างๆขึ้น นักเรียนก็กล้าที่จะมาปรึกษาปัญหาต่างๆ เหล่านั้นกับบิดาและมารดา ทำให้นักเรียนคลายความกังวลและความกดดันที่เกิดจากปัญหาต่างๆ ทำให้นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ มองโลกในแง่ดี และพร้อมจะสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแยกทางกันหรือเสียชีวิต ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกคับข้องใจ รู้สึกกดดัน ไม่มั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าเหว่ มีปมด้อยในใจ ทำให้นักเรียนไม่กล้าเข้าสังคมกับผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียนไม่ดี ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและเพื่อนในโรงเรียน โดยนักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดีมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนดีกว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองในระดับปานกลางและไม่ดี ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนักเรียนและผู้ปกครองที่แสดงถึงสัมพันธภาพที่ดีอันได้แก่ นักเรียนได้รับความห่วงใยเอาใจใส่จากผู้ปกครอง นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนและเรื่องอื่นๆ ผู้ปกครองและนักเรียนไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน ผู้ปกครองและนักเรียน พุดคุยหยอกล้อ หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน และนักเรียนและผู้ปกครองมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร ออกกำลังกาย ทำให้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองแน่นแฟ้นขึ้น ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีความสุข มีสุขภาพจิตดี และการที่ผู้ปกครองกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันนั้น ทำให้นักเรียนกล้าที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆ กับผู้ปกครอง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีแบบอย่างที่ดีในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้อื่นในโรงเรียนได้

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

5.3.1.1. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเป็นแนวคิดในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อนำให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนที่ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านร่างกาย ในประเด็นการส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาในโรงเรียน เช่น การจัดตั้งชมรมเพื่อร่วมกันรณรงค์ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการออกกำลังกายมากยิ่งขึ้น

5.3.1.2 โรงเรียนควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นแสงสว่าง สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ห้องน้ำ เสียงดังรบกวน ให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียน โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษาต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทางโรงเรียนได้นำงบประมาณไปจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และใช้ในการซ่อมแซมอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และพร้อมต่อการใช้งานอยู่เสมอ

5.3.1.3 โรงเรียนหรือครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้การออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงด้วยตัวเอง และโรงเรียนต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้นอกห้องเรียนโดยการ และในขณะเวลาเรียนครูต้องพยายามกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในขณะทำการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและกล้าที่จะซักถามข้อสงสัยจากครูเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางสติปัญญาได้อย่างเต็มที่

5.3.1.4 ครูควรหาเวลาว่างในการในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ครูและนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การปฏิบัติของนักเรียนต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู และการตั้งใจเรียน ส่วนการปฏิบัติของครูต่อนักเรียน ได้แก่ การให้การอบรมสั่งสอนทั้งในเรื่องการเรียนและในเรื่องส่วนตัว ความเมตตาปราณีต่อนักเรียน รวมทั้งการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว การให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่ ตั้งใจอบรมสั่งสอนนักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นและให้ความเป็นกันเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้นักเรียนมีความสุขและมีทัศนคติที่ดีต่อครูด้วย

5.3.1.5 จะเห็นได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่น จึงมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ดังนั้น ครูควรพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่ใช้ นักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานเป็นทีม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อาชีพวิชาการของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

5.3.1.6 ในครอบครัวที่บิดามารดาเสียชีวิตหรือแยกทางกัน ผู้ปกครองต้องให้การดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างมาก เพื่อไม่ให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อยต่างจากเพื่อนคนอื่น โดยผู้ปกครองต้องพยายามหากิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันกับนักเรียนได้ เช่น ทำอาหาร รับประทานอาหาร ทำงานบ้าน สอนการบ้าน อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นหมากรุก ฯลฯ หรือการทำกิจกรรมร่วมกันนอกบ้าน เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ และพักผ่อนหย่อนใจ เช่น รับประทานอาหาร ดูภาพยนตร์ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เที่ยวต่างจังหวัด ทำกิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน/สังคม ฯลฯ รวมทั้งหาเวลาในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ ได้แก่ การพูดคุย ปรีกษา หรือ ปลอดภัย โอบกอด ให้กำลังใจ ฯลฯ จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยน และถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยมให้แก่เด็ก เด็กจะเป็นเด็กที่ไม่ขาดความอบอุ่นและสามารถปรับตัวได้เมื่อไปอยู่ในสังคมอื่น

5.3.1.7 สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ครูและนักเรียนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้ห้องเรียนมีความสะอาด เป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ และไม่ร้อนเกินไปอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ มีความปลอดภัย นอกจากนี้ครูควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนดีขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยจำแนกตามแผนการเรียนของนักเรียน

5.3.2.2 ควรการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมในด้านการออกกำลังกายให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงในระยะยาว

5.2.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลกับนักเรียนในโรงเรียนของเอกชน

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ทองดำสิง. 2552. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2550. **รายงานผลการศึกษารูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความดี และความสุขของผู้เรียน.** กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- จรรยา สุวรรณทัต. 2529. **พัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถของวัยรุ่น.** ใน เอกสารการสนทนาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต. 2540. **การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.** ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำเนียร ศิลปะวานิช. 2538. **หลักและวิธีการสอน.** นนทบุรี: เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์.
- ชมพูนุช หิริโกกุล. 2550. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. 2529. **วัยรุ่นกับปัญหาสังคม.** ในเอกสารการสนทนาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. 2553. **การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารา ทีปะปาล. 2538. **สังคมวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.

- เดื่อนใจ เทียนทอง. 2546. **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 1.** ปรินญาณิพนธ์การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงเยาว์ ธาราศรีสุทธิ. 2523. **ประชากรศึกษาในโรงเรียน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพรัตน์ เรียบทวี. 2548. **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจวรรณ หอมหวาน. 2546. **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต(การวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีญา เกตุทัต. 2529. **พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของวัยรุ่น.** ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 189-194.
- ปลุก พรหมรัตน์. 2545. **คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์.** ปรินญาณศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย. 2551. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ คนกล้า. 2547. **คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2544. **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิสมัย เครือซารี. 2544. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดยโสธร.** ปรินญาณศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันดี วราวิทย์. 2529. **พัฒนาการทางกายของวัยรุ่น.** ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- วิลาวัลย์ จรรย์ยานนท์ และคณะ. 2528. **ภาวะประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**.
กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- วิภูสนา ศาคริตชานันท์. 2545. **การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิรัศม์ วชิรโชติ. 2540. **คุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี**.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543. **ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริบุรณ์ สายโกสุม. 2542. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี. 2552. **คุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาที่นำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต.
- सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล. 2550. **คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สมบุรณ์ พรรณนาภพ. 2521. **หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ:
อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- สุขศรี สงวนสัจย์. 2550. **คุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุชา จันทน์เอม. 2520. **วัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สุชาดา บุญชิต. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกอง
การศึกษาสงเคราะห์: เฉพาะกรณี โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัด
อุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพจน์ แฉล้มเขต. 2546. **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุพล อนามัย. 2549. **การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน**
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์การบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพัตรา สุภาพ. 2545. **ปัญหาสังคม.** พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิพร บุญส่ง. 2549. **คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.** กรุงเทพฯ:
ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- สุเทพ สุวีรางกูร. 2551. **ปัญหาสังคม.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุเมธ พงษ์ภักตรา. 2553. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของ**
นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวรรณมา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551. **กลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น.** กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. **ยุทธศาสตร์การ**
พัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544. **สังคมได้อะไรจากการปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ:
สำนักงานรูปการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มนโยบายและแผน. 2554. **ข้อมูลพื้นฐาน**
สถานศึกษาและข้อมูลพื้นฐานห้องเรียน/นักเรียน. ค้นวันที่ 5 มกราคม 2554
จาก <http://www.sesao1.go.th/plan/>
- สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 กลุ่มนโยบายและแผน. 2554. **ข้อมูลพื้นฐาน**
สถานศึกษาและข้อมูลพื้นฐานห้องเรียน/นักเรียน. ค้นวันที่ 5 มกราคม 2554
จาก <http://www.edubangkok2.org/index1.php>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. 2551. **คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน**
เป็นสำคัญ. นครราชสีมา: สมบูรณ์การพิมพ์.
- รจนา คงคาลับ. 2550. **ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิต**
ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี
เขต 1 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาจารย์ ช่างประดับ. 2550. **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ**
เพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี. ปรินญาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คูไร จันทร์สว่าง. 2540. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ 0526.05/ 147

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

๒ กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว
5210410062 เลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำ
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง
มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอแจกแบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 สำหรับ
รายละเอียดอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่าน
ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง โทร. 086-727-9656

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรרך โบสุวรรณ)

คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 2377 5381

โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 146

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

16 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางกะปิ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5210410062 เลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอแจกแบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง โทร. 086-727-9656 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรรถ์ โปสุวรรณ)

คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 2377 5381

โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศธ 0526.05/ 148

คณะสถิติประยุกต์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

16 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทพศิลา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขคง นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5210410062 เลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอกความอนุเคราะห์ให้ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขคง มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอแจกแบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขคง โทร. 086-727-9656 จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรรถ โบสุวรรณ)

คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 2377 5381

โทรสาร 0 2374 4061

ที่ ศร 0526.05/ 149

คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

16 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสุวรรณารามวิทยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขยงค์ นักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สาขาวิชาเอกการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ รหัสประจำตัว 5210410062 เลือกศึกษาในแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะสถิติประยุกต์จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขยงค์ มาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่าน โดยขอแจกแบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 สำหรับรายละเอียดอื่นๆนอกเหนือจากนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อด้วยตนเอง อนึ่งหากทางหน่วยงานของท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อโดยตรงกับ นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศขยงค์ โทร. 086-727-9656 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาจารย์

(เลอสรรรถ โบสุวรรณ)

คณบดีคณะสถิติประยุกต์

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 2377 5381

โทรสาร 0 2374 4061

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

School of Applied Statistids, National Institute of Development Administration

อาคาร 6 คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ถนนเสรีไทย เขตคลองจั่น แขวงบางกะปิ

กรุงเทพฯ ฯ โทรศัพท์ 0-2377-5381, 0-2727-3000

คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท คณะสถิติประยุกต์ สาขาการวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 : คุณลักษณะของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 : สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 : แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 48 ข้อ

ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วนนี้ ขอให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้อตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และถูกต้อง ทำให้ได้ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์มากที่สุด ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามจะถือเป็นความลับและนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของนักเรียน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเติมข้อความในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความตามความจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ม. 4 ม. 5 ม. 6
4. ระดับผลการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม)
5. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อวัน บาท
6. บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน บิดาและมารดา บิดา มารดา
 ญาติพี่น้อง อื่น ๆ ระบุ.....
7. สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง
 อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่/แยกทางกัน บิดาและ/หรือมารดาถึงแก่กรรม
8. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง (ถ้าบิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดรายได้บิดาและมารดารวมกัน)
 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001– 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท
 มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป
9. อาชีพของบิดา
 รับจ้างทั่วไป ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม
 รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัทเอกชน อื่นๆระบุ.....
10. อาชีพของมารดา
 รับจ้างทั่วไป ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม
 รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัทเอกชน อื่นๆระบุ.....

ส่วนที่ 2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดในแต่ละข้อถาม

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	ระดับการกระทำ		
	ไม่เคยเลย	บางครั้ง	เป็นประจำ
1.นักเรียนได้รับความห่วงใย เอาใจใส่จากคนในครอบครัว			
2.นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง			
3.ครอบครัวของนักเรียน จะให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนและเรื่องอื่นๆ			
4. คนในครอบครัวของนักเรียน มีโอกาสไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน			
5.คนในครอบครัวของนักเรียน มีโอกาสพูดคุยหยอกล้อหรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน			
6. นักเรียนและสมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร หรือออกกำลังกายร่วมกัน			

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแล้วประเมินว่านักเรียนมีพฤติกรรมและความรู้สึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในข้อคำถามนั้นอยู่ในระดับใด ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรม และความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

คุณภาพชีวิตในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น/ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เคย
ด้านร่างกาย						
1.	โรงเรียนมีน้ำดื่มที่สะอาดไว้บริการนักเรียน					
2.	นักเรียนรู้สึกว่าการที่จำหน่ายในโรงเรียนสะอาดและไม่มีแมลงวันตอม					
3.	นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองเหนื่อยง่ายและอ่อนเพลีย					
4.	นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงและไม่ขาดเรียนบ่อย					
5.	นักเรียนได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาในโรงเรียน					
6.	นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน					
7.	โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกปี					
ด้านอารมณ์และจิตใจ						
1.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย					
2.	นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง					
3.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองหงุดหงิดและโกรธง่าย					
4.	นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตร					
5.	เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแล้วนักเรียนรู้สึกสบายใจมากขึ้น					
6.	นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิของทางโรงเรียน					
7.	เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิแล้วทำให้นักเรียนสำรวจกาย วาจา ใจ มากขึ้น					
8.	นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมของทางโรงเรียน					
9.	เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรมแล้วทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น					

คุณภาพชีวิตในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น/ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เคย
ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน						
1.	โรงเรียนของนักเรียนมีสถานที่บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียน					
2.	ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน					
3.	ห้องเรียนไม่มีเสียงดังรบกวนในขณะที่เรียน					
4.	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ					
5.	ห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งาน					
6.	ห้องเรียนมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
7.	ห้องน้ำในโรงเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
8.	ห้องน้ำในโรงเรียนสะอาดและถูกหลักสุขอนามัย					
ด้านวิชาการ						
1.	ครูและทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือความสามารถ เช่น การโต้วาที การตอบปัญหาวิชาการ					
2.	ครูพานักเรียนออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียน					
3.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยในบทเรียน					
4.	ครูของนักเรียนใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ					
5.	ครูของนักเรียนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี					
6.	ครูของนักเรียนเข้าสอนตรงเวลา					

คุณภาพชีวิตในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น/ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เคย
ด้านวิชาการ (ต่อ)						
7.	นักเรียนกล้าถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน					
8.	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากการเรียนในห้องเรียน					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู						
1.	ครูเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตัวให้แก่นักเรียน					
2.	นักเรียนได้รับคำชมเชยและกำลังใจจากครู					
3.	ครูพูดกับนักเรียนด้วยถ้อยคำที่ไพเราะเป็นกันเอง					
4.	ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
5.	นักเรียนสามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับครูได้					
6.	นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี					
7.	ครูอธิบายความผิดและให้เหตุผลก่อนที่จะทำการลงโทษนักเรียน					
8.	ครูบางคนทำให้นักเรียนไม่อยากมาเรียน					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน						
1.	นักเรียนปรึกษาปัญหาเรื่องส่วนตัวกับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้					
2.	เพื่อนในโรงเรียนรับฟังและให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีความทุกข์					
3.	นักเรียนและเพื่อนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีความทุกข์หรือได้รับบาดเจ็บ					
4.	นักเรียนให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนกับเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าด้วยความเต็มใจ					
5.	นักเรียนและเพื่อนร่วมกันทำกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสนุกสนาน					

คุณภาพชีวิตในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น/ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เคย
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน (ต่อ)						
6.	นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็น รุ่นพี่ เพื่อน หรือรุ่นน้อง ได้ดี					
7.	นักเรียนรู้สึกที่ตนเองเข้ากับเพื่อนในโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี					
8.	นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับ เพื่อนอยู่เสมอ					

.....ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล

นางสาวสุพรรณนิการ์ มาศยคง

ประวัติการศึกษา

วิทยาการสารสนเทศบัณฑิต
(ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2550

ประสบการณ์การทำงาน

สิงหาคม 2551 - พฤษภาคม 2552
ตำแหน่ง Project Coordinator
บริษัท สามารท มัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน)

มีนาคม 2551 - สิงหาคม 2551
ตำแหน่ง Programmer
บริษัท มายด์เวฟ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)

ผลงานที่ได้รับการเผยแพร่

บทความเรื่อง "การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตใน
โรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน
กรุงเทพมหานคร " ในวารสารนาคนุตรปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 4
ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555

บทความเรื่อง "ปัจจัยทางครอบครัวที่ส่งผล
ต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร "
ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2555